รายงานการศึกษาเอกสารวิชาการ

เรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

โดย

กลุ่มปฏิบัติการ (กป.) ๖

๑. นางศุภมาส	เหล็นเรือง	ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน กรมการพัฒนาชุมชน
๒. นายภูวนัฐ	สมใจ	หัวหน้าสำนักงานจังหวัดปัตตานี
๓. นายพงศ์พีระ	ชูชื่น	นายอำเภอแม่สะเรียง จังหวัดแม่ฮ่องสอน
๔. นายธวัชชัย	นามสมุทร	นายอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ
๕. นายยงยุทธ	สวนทอง	นายอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
๖. นายผดุงศักดิ์	อิ่มเอิบ	นายอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
๗. นายนิวัตน์	สุพจิตร	นายอำเภอหนองบัวระเหว จังหวัดชัยภูมิ
๘. นายวาทกานต์	ช่อแก้ว	พัฒนาการจังหวัดสุพรรณบุรี
๙. นายวันชัย	จงวิริยะเจริญชัย	ผู้อำนวยการไฟฟ้าเขตบางขุนเทียน การไฟฟ้านครหลวง
๑๐.นายวิริยะ	รามสมภพ	ผู้อำนวยการสำนักกฎหมายและระเบียบกลาง สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหลักสูตรนักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ ๖๘

สถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย

พุทธศักราช ๒๕๖๐

สถาบันดำรงราชานุภาพ
กระทรวงมหาดไทย

เอกสารการศึกษากลุ่มปฏิบัติการที่ ๖ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมหลักสูตรนักปกครองระดับสูง (นปส.) รุ่นที่ ๖๘ พุทธศักราช ๒๕๖๐ ของสถาบันดำรงราชานุภาพ กระทรวงมหาดไทย

ลงชื่อ...

(นายพินัย อนันตพงศ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

กิตติกรรมประกาศ

เอกสารทางวิชาการกลุ่มปฏิบัติการที่ ๖ เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยได้รับคำแนะนำ ให้คำปรึกษาในการค้นคว้าศึกษาและปรับปรุงเอกสาร จากท่านอาจารย์ พินัย อนันตพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รวมทั้งความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ข้าราชการ ประชาชนที่ตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการประมวลผลเพื่อจัดทำผลงานในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะวิทยากร หัวหน้าส่วนราชการ ข้าราชการ และประชาชน ข้าราชการและเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน องค์กรเครือข่ายชุมชน อำเภอนาดูน ที่ให้การสนับสนุนการจัดทำ เอกสารการศึกษาของกลุ่มปฏิบัติการที่ ๖ สำเร็จลงด้วยดี

กลุ่มปฏิบัติการที่ ๖ ผู้จัดทำรายงานการศึกษา

๒๗ เมษายน ๒๕๖๐

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม และ 3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม โดยมีขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา เป็นการศึกษาหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนในพื้นที่ของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ในด้านประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนประกอบด้วย 1) ภาคประชาชน ประกอบด้วย ปราชญ์ชุมชนผู้นำสัมมาชีพชุมชน และประชาชนในครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน 2) เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน จำนวน 169 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี และวิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากผลการศึกษา พบว่า ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 สถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 91.1 มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 มีรายได้ 1,001 – 3,000 บาท/เดือน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 มีรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสัมมาชีพชุมชนจากการประชุมหมู่บ้าน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 58 และเหตุผลส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน เนื่องจากต้องการมีอาชีพหลักและอาชีพเสริมจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 ในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านลักษณะโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก โดยพบว่า โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก โดยพบว่า คนในครอบครัวให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนเป็นอย่างดี 3) ด้านทรัพยากร ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก โดยพบว่า บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมได้ และ 4) ด้านประโยชน์ที่คาดว่าได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก โดยพบว่า โครงการสัมมาชีพชุมชนก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพ

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ของอำเภอนาดูนจังหวัดมหาสารคาม พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ของอำเภอนาดูนจังหวัดมหาสารคาม พบปัญหาด้านงบประมาณ และวัสดุอุปกรณ์ที่มีจำกัด ระยะเวลาในการอบรม

ที่น้อยเกินไป ปราชญ์ชุมชนบางส่วนขาดความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ และขาดแคลนสื่อที่ใช้ในการถ่ายทอดองค์ความรู้ กรณีที่ผู้เข้าร่วมโครงการมีอาชีพรับจ้างรายวันการสละเวลาเข้าร่วมอบรมของผู้เข้าร่วมโครงการอาจจะทำให้เสียของรายได้ในวันนั้นไป อีกทั้งลักษณะโครงการเป็นการสะสมรายได้ในรูปแบบสหกรณ์จึงส่งผลให้รายได้ที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละวัน การเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัยอาจส่งผลให้โครงการไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง การขาดตลาดรองรับสินค้าที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการ และการต่อยอดโครงการอาจเป็นไปได้น้อยเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษา พบว่า

1. ภาครัฐควรสนับสนุนในด้านการประสานงานหาแหล่งเงินทุนหมุนเวียน รวมทั้งให้คำแนะนำต่าง ๆ เกี่ยวกับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนเหล่านั้นแก่ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ

2. การศึกษาดูงานเป็นอีกวิธีหนึ่งที่สามารถสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการได้มากขึ้น ซึ่งหากมีความรู้ความเข้าใจที่ดีแล้วผู้เข้าร่วมโครงการก็จะสามารถประยุกต์ใช้กับกิจกรรมสัมมาชีพที่ครัวเรือนดำเนินการอยู่ได้

3. ควรมีการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนสนับสนุนให้มีการจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ชุมชน

4. ภาครัฐที่ทำหน้าที่รับผิดชอบโครงการควรเป็นหน่วยงานหลักในการติดต่อประสานงานสร้างเครือข่ายการพัฒนาสัมมาชีพชุมชน กับหน่วยงานภาครัฐและองค์กรเอกชนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดกระบวนการส่งเสริมภาคประชาชนอย่างบูรณาการ

5. ภาครัฐควรจัดหาตลาดเพื่อรองรับสินค้าและบริการจากประชาชนที่เข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ประเด็นที่น่าสนใจหรือประเด็นที่มีความสำคัญต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ซึ่งจะสามารถใช้ในการพัฒนากระบวนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนได้อย่างครอบคลุม

2. ควรศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนอย่างครอบคลุมทุกจังหวัด เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษามาเป็นแนวทางในการกำหนดมาตรการหรือวิธีการในการการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชนในภาพรวมระดับจังหวัด

3. ควรมีการศึกษาวิจัยชุมชนที่ไม่ประสบผลสำเร็จในการการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชนเพื่อให้ทราบถึงประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชนมากขึ้น ซึ่งเป็นผลดีต่อการวางแนวทางการในการการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชนในอนาคต

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	**1**
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา	2
1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา	3
1.5 ขอบเขตของการศึกษา	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	**5**
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับสัมมาชีพและสัมมาชีพชุมชน	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม และการพัฒนากลุ่ม	6
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน	9
2.4 การนำนโยบายไปปฏิบัติ	12
2.5 ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา	14
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	**19**
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา	19
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	19
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	20
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	20
บทที่ 4 ผลการศึกษา	**22**
4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	23
4.2 ปัจจัยด้านการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน	28
4.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ทำให้การขับเคลื่อนงานโครงการสัมมาชีพชุมชน	34

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ **36**
5.1 สรุปผลการศึกษา 36
5.2 อภิปรายผล 38
5.3 ปัญหาและอุปสรรค 40
5.4 ข้อเสนอแนะ 40
5.5 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป 41
บรรณานุกรม **42**
ภาคผนวก ก **45**
ภาคผนวก ข **64**
ประวัติผู้จัดทำเอกสารการศึกษาส่วนบุคคล **69**

สารบัญตาราง

ตารางที่ 3.1	การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น	21
ตารางที่ 4.1	การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น	22
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง	24
ตารางที่ 4.3	ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านลักษณะโครงการ	29
ตารางที่ 4.4	ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ	30
ตารางที่ 4.5	ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านทรัพยากร	31
ตารางที่ 4.6	ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน	33

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1	กรอบแนวคิดในการศึกษา	2
ภาพที่ 2.1	แผนที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม	15

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสถานการณ์เศรษฐกิจในปัจจุบันที่มีอัตราค่าครองชีพสูงขึ้นในทุก ๆ ปี ส่งผลให้ภาครัฐมีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวในทุกสมัย ซึ่งปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทยมีสาเหตุทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ได้แก่ ปัญหาทางด้านการเมือง ภัยธรรมชาติ การขาดแคลนเงินทุน เป็นต้น และปัจจัยภายนอก เช่น ราคาน้ำมัน วิกฤตเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า ความตกต่ำของเศรษฐกิจโลก เมื่อเศรษฐกิจโลกเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบถึงเศรษฐกิจประเทศไทย รวมไปถึงเศรษฐกิจของชุมชนด้วย โดยปัญหาเศรษฐกิจของไทยที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจ ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาความยากจน และปัญหาเศรษฐกิจของชุมชนที่สำคัญ เช่น ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม ปัญหาการขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ ปัญหาการขาดผู้นำชุมชนที่มีความสามารถในการพัฒนา และปัญหาการขาดการจัดการในเชิงธุรกิจที่มีประสิทธิภาพซึ่งเป็นปัญหาสำคัญที่ต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน ด้วยปัญหาดังกล่าว รัฐบาลจึงกำหนดแนวทางการสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งเป็นหนึ่งในประเด็นการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยมุ่งเน้นที่การสร้างโอกาสการเข้าถึงทางการศึกษา และบริการสาธารณสุข การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการสนับสนุนการสร้างอาชีพและรายได้และการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ การกระจายการจัดการภาครัฐให้มีความครอบคลุมและทั่วถึง และการสร้างชุมชนเข้มแข็งเพื่อยกระดับเศรษฐกิจฐานราก นั่นคือ “รายได้” โดยการสร้างอาชีพ จึงเป็นที่มาของ “สัมมาชีพชุมชน” ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีเป้าหมายให้ประชาชนได้รับการพัฒนาอาชีพและมีรายได้ โดยให้ชาวบ้านสอนชาวบ้านในสิ่งที่มีความถนัดและอยากทำ ฝึกปฏิบัติจริงให้สามารถนำไปเป็นอาชีพได้ คัดเลือกและจัดเวทีฝึกทักษะการสอนการนำเสนอให้กับคนเหล่านี้ยกระดับเป็น “วิทยากรสัมมาชีพชุมชน” จากนั้นจึงกลับไปสร้างทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้านเพิ่มเติม และเปิดรับชาวบ้านที่มีความสนใจอยากฝึกอาชีพในแต่ละประเภทอาชีพหมู่บ้าน เมื่อผ่านการฝึกปฏิบัติแล้วขั้นพื้นฐานที่สุดก็จะสามารถสร้างอาชีพบนฐานปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสร้างรายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ โดยจะนำไปสู่การสนับสนุนแหล่งทุนเพื่อต่อยอดอาชีพสร้างผลผลิต สร้างผลิตภัณฑ์ขึ้นมาเข้าสู่ระบบ OTOP เพื่อขยายตลาดในวงกว้าง ดังนั้น ภาครัฐจึงได้ดำเนินการจัดโครงการสร้างสัมมาชีพชุมชนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขึ้น ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของประชารัฐโดยใช้พื้นที่เป้าหมายตามพื้นที่ในความรับผิดชอบของยุทธศาสตร์ที่ 1 การส่งเสริมการขับเคลื่อนการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาคการเกษตรและชนบท จำนวน 23,589 หมู่บ้าน เป็นพื้นที่ดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมาย มีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้เกิดสัมมาชีพชุมชนเพื่อสร้างรายได้ ที่ส่งผลให้เศรษฐกิจฐานรากเติบโตไปได้อย่างมีคุณภาพ

ผู้ศึกษาจึงได้มีความสนใจที่จะศึกษาพื้นที่ชุมชนอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคราม ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งที่ประสบกับปัญหาภัยแล้งในช่วงปี พ.ศ. 2558 - 2559 ทำให้ชาวบ้านส่วนใหญ่ที่มีอาชีพเกษตรกร

ไม่สามารถปลูกข้าวได้ ทำให้ขาดรายได้ และประสบกับปัญหาหนี้สินที่เกิดจากการกู้ยืมเพื่อใช้จ่ายในครัวเรือนและใช้ในการลงทุนทำการเกษตร อำเภอนาดูนจึงเป็นพื้นที่หนึ่งที่เข้าร่วมการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอาชีพและสร้างรายได้ในระดับครัวเรือน โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการฝึกอบรมปราชญ์ชาวบ้านเพื่อพัฒนาทักษะการถ่ายทอดองค์ความรู้ในการประกอบอาชีพ ร่วมไปถึงมีการสนับสนุนเงินทุนในการประกอบอาชีพให้กับครัวเรือนที่สนใจเข้าร่วมการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ซึ่งเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาของเกษตรกร ด้านการขาดรายได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาในประเด็น ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เพื่อหาข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3) เพื่อหาข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1.3 กรอบแนวคิดในการศึกษา

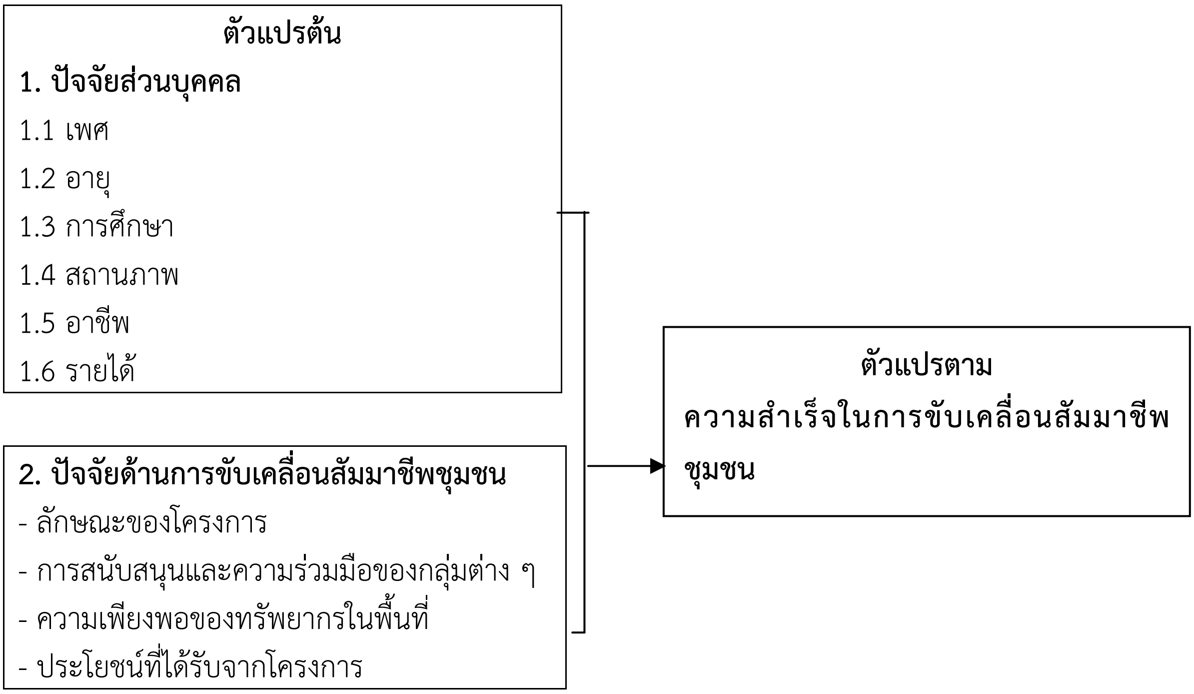

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1) ทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

2) ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3) เกิดข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

1.5 ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านพื้นที่ในการศึกษา เป็นการศึกษาในพื้นที่ 17 หมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ขอบเขตด้านประชากรในการศึกษา ได้แก่ ผู้มีส่วนร่วมในโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ประกอบด้วย 1) ภาคประชาชน ประกอบด้วย ปราชญ์ชุมชนผู้นำสัมมาชีพชุมชนและประชาชนในครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน 2) เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

สัมมาชีพ หมายถึง อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลัก

ปราชญ์ชุมชน หมายถึง ผู้ที่ประกอบสัมมาชีพในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม จนมีความรู้ความชำนาญในการประกอบอาชีพ หรือมีความเชี่ยวชาญในอาชีพนั้น ๆ ประสบความสำเร็จและมีความมั่นคงในอาชีพ เป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน พร้อมมีจิตอาสาที่จะถ่ายทอดและขยายผลไปยังบุคคลอื่น ๆ ในชุมชน

วิทยากรสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ปราชญ์ชุมชนในพื้นที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่ผ่านการอบรมตามหลักสูตร “วิทยากรผู้นำสัมมาชีพ”จากศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชน

ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน หมายถึง ทีมปราชญ์ชุมชนของหมู่บ้านอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ผู้นำสัมมาชีพชุมชนระดับตำบล หมายถึง วิทยากรสัมมาชีพชุมชนในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามที่ผ่านการพัฒนาตามระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน (มชช.)

ครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน หมายถึง ครัวเรือนในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามที่ผ่านการอบรมส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน จำนวน 5 วัน

กลุ่มอาชีพ หมายถึง กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นใหม่จากการรวมตัวของผู้แทนครัวเรือนในหมู่บ้านในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ตั้งแต่ 5 ครัวเรือนขึ้นไป ซึ่งผ่านการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพ

ชุมชนในระดับหมู่บ้าน จำนวน 5 วันที่มีการประกอบอาชีพเดียวกันหรือประเภทอาชีพเดียวกันมาร่วมกันดำเนินการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบอาชีพ

บทที่ ๒
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณีอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยเน้นการศึกษากระบวนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน และมั่นคงของอาชีพในพื้นที่ ซึ่งคณะผู้ศึกษาได้ทำการค้นคว้าแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอดังต่อไปนี้

- แนวคิดเกี่ยวกับสัมมาชีพและสัมมาชีพชุมชน
- แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม และการพัฒนากลุ่ม
- แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน
- แนวคิดเกี่ยวกับการนำนโยบายไปปฏิบัติ
- ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับสัมมาชีพและสัมมาชีพชุมชน

มูลนิธิสัมมาชีพ (มปป.) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ การประกอบอาชีพ ภายใต้กรอบอริยมรรคที่มีสัมมาทิฐิเป็นตัวนำ หากกล่าวให้เห็นภาพที่ชัดเจนขึ้น จะหมายความถึงการทำมาหากินโดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือความสุขของตน และคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลัก โดยไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม และไม่มุ่งไปกระตุ้นตัณหาอันเป็นเหตุแห่งทุกข์

สถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (มปป.) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ การทำมาหากินโดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้ายและต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภคและผู้รับบริการหลัก

กรมการพัฒนาชุมชน (๒๕๕๙) ให้ความหมายว่า สัมมาชีพ คือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตนเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายได้มากกว่ารายจ่าย เป็นความพยายามที่จะปรับจากการทำมาหากินเป็นทำมาค้าขาย โดยไม่ได้เอากำไรสูงสุดเป็นตัวตั้ง หรือเป็นเป้าหมายสุดท้าย และต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคม กล่าวคือ ความสุขของตนและคนทำงาน รวมถึงประโยชน์ของผู้บริโภค และผู้รับบริการเป็นหลัก

สถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย (มปป.) ให้ความหมายว่า ชุมชนที่มีการประกอบอาชีพโดยชอบ ซึ่งมีรายได้มากกว่ารายจ่าย โดยลดการเบียดเบียนตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชุมชนเพื่อความมุ่งหมายในการสร้างระบบเศรษฐกิจชุมชน

จากความหมายตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า สัมมาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพโดยสุจริตบนพื้นฐานคุณธรรมจริยธรรม ไม่เบียดเบียนผู้อื่น และไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม ไม่ได้คำนึงถึง

กำไรสูงสุดแต่นึกถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมเป็นหลัก ดังนั้น สัมมาชีพชุมชน จึงหมายถึง ชุมชนที่มีสมาชิกครัวเรือนประกอบอาชีพสุจริต มีรายได้ที่เพียงพอกับรายจ่าย เน้นเศรษฐกิจชุมชน โดยประยุกต์วิถีชีวิตชุมชนกับทรัพยากรท้องถิ่น ซึ่งการประกอบอาชีพนั้นจะต้องไม่ทำลายชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม

๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับกลุ่ม การจัดตั้งกลุ่ม และการพัฒนากลุ่ม

๒.๒.๑ ความหมายของกลุ่ม

พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา (๒๕๒๔) ได้ให้ความหมายของ กลุ่ม ว่า ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไป ที่ได้สร้างแบบอย่างของการกระทำระหว่างกันทางจิตขึ้น กลุ่มหรือหมู่คณะนี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นองค์ภาวะอย่างหนึ่ง ทำโดยสมาชิกของกลุ่มเอง และตามปกติโดยผู้อื่นด้วย ทั้งนี้เพราะกลุ่มนี้ จะมีพฤติกรรมร่วมในแบบฉบับของตนเอง

ศลิษา พึ่งแสงแก้ว (๒๕๓๗) ให้นิยามของกลุ่มว่า กลุ่มจะประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปที่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและมีกิจกรรมที่กระทำร่วมกัน โดยมีจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายที่คล้ายคลึงหรือเหมือนกัน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ (๒๕๓๘) ให้ความหมายของคำว่า กลุ่ม หมายถึง คน สัตว์ หรือสิ่งของต่าง ๆ ที่รวมกันเป็นหมู่ ๆ หรือเป็นกลุ่มก้อน เช่น กลุ่มคน เป็นต้น

จีรพรรณ กาญจนะจิตรา (๒๕๓๘) ได้ให้ความหายของคำว่า กลุ่ม คือ บุคคลรวมกันตั้งแต่ ๒ คน ขึ้นไป โดยมีกิจกรรมร่วมกันที่ชี้ให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ มีการปฏิสัมพันธ์กัน มีความผูกพันว่าเป็นพวกเดียวกัน ทั้งกลุ่มและบุคคลแยกกันไม่ได้ จะต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน มีความสนใจร่วมกันและมีพฤติกรรมตามบทบาทและหน้าที่ของสมาชิก

๒.๒.๒ แนวทางการจัดตั้งกลุ่มและการพัฒนากลุ่ม

โกวิทย์ พวงงาม (๒๕๒๗) ได้เสนอแนะความคิดโดยรวบรวมขั้นตอนการพัฒนากลุ่มองค์กรประชาชนของส่วนราชการไว้ดังนี้

๑) การจัดตั้งกลุ่มต้องคำนึงถึงความเหนียวแน่นและประสิทธิภาพขององค์กรเป็นหลัก เช่น

๑.๑ กลุ่มจะต้องเกิดจากความต้องการของชุมชนและสมัครใจ

๑.๒ กลุ่มจะต้องมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนร่วมกันของสมาชิก

๑.๓ กลุ่มต้องมีความสัมพันธ์และบรรยากาศแห่งความร่วมมือของสมาชิก

๑.๔ กลุ่มจะต้องกำหนดหน้าที่ให้สมาชิกรู้บทบาทหน้าที่ของตน เห็นแก่ประโยชน์ของกลุ่มมากกว่าประโยชน์ส่วนตน

๑.๕ กลุ่มจะต้องกำหนดหน้าที่ของสมาชิกให้ชัดเจน นอกเหนือจากการประชุม

๑.๖ กลุ่มจะต้องมีระเบียบวินัย อยู่ร่วมกันอย่างมีกฎเกณฑ์

๑.๗ กลุ่มจะต้องสามารถดำเนินกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ยั่วยุให้สมาชิกได้พบปะกันบ่อยครั้ง มีแผนงาน มีกิจกรรมสนองตอบความต้องการของสมาชิกกลุ่ม จะต้องมีเป้าหมายการเพิ่มสมาชิก หรือประเมินผลกลุ่มเอง

๒) ส่วนราชการจะต้องเข้าใจปรัชญาและหลักการทำงานเพื่อการพัฒนาองค์กรประชาชนมากกว่ามุ่งหวังเพื่อประโยชน์ของหน่วยราชการโดยการ

๒.๑ วางรากฐานการทำงานพัฒนาชนบท จะต้องยึดความต้องการและมีส่วนร่วมของประชาชน โดยผ่านขั้นตอนขององค์กรประชาชน เห็นความสำคัญของพลังกลุ่มเพื่อเปิดโอกาสและฝึกหัดการทำงานของกลุ่มเอง

๒.๒ จะต้องมีเป้าหมายในการลดการที่จะประชาชนและองค์กรต้องพึ่งพาส่วนราชการออกไป เช่น ใช้องค์กรประชาชนในตำบลให้เป็นผู้คิดริเริ่มปฏิบัติ และการวัดผลด้วยตัวเอง ส่วนราชการเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือแนะนำด้านวิชาการเท่านั้น

๓) ส่วนราชการต้องผสมผสานแผนการดำเนินการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่มหรือองค์กรประชาชนอย่างเป็นระยะ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพให้มีความชำนาญในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การที่กลุ่มจะดำเนินงานได้ประสบผลสำเร็จซึ่งต้องขึ้นอยู่กับการจัดตั้งกลุ่มอย่างถูกหลักเกณฑ์ตามแบบแผนดังกล่าวข้างต้นแล้ว ไพรัตน์ เดชะรินทร์ (๒๕๒๖) ยังได้กล่าวถึงการจัดตั้งองค์กรประชาชนให้สามารถพึ่งตนเองได้นั้น ควรจะมีปัจจัยใด ซึ่งเสนอเป็นสมมุติฐานโดยสรุปดังนี้

๓.๑) ความสำเร็จขององค์กรประชาชนต้องขึ้นอยู่กับการมีจำนวนผู้นำพอสมควรในชุมชนที่มีความเข้าใจเรื่องความสำคัญขององค์กรประชาชน และผู้นำเหล่านี้จะต้องมีความบริสุทธิ์ใจ ความซื่อสัตย์ และความจริงใจต่อประชาชน

๓.๒) ความจำเป็นของการมีองค์กรประชาชน และสามารถดำเนินกิจกรรมได้ดีก็ต่อเมื่อวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์กรประชาชนแน่ชัดว่าตั้งขึ้นมาเพื่อต่อสู้กับใคร และจะต้องรวบรวมกันต่อสู้เพื่อสมาชิกในเรื่องใด

๓.๓) ในระยะเริ่มต้นของการจัดตั้งองค์กรประชาชนต้องอาศัยบุคคล ผู้รู้อาจเป็นประชาชนทั่วไป ผู้นำหรือบุคคลภายนอกที่เก่งกว่าเป็นผู้แนะนำ และต้องการได้รับการสนับสนุนเรื่องการทำความเข้าใจกับสมาชิก ผู้ก่อตั้งอย่างต่อเนื่องต่อไปอีกระยะหนึ่ง การช่วยเหลือด้านอื่น ๆ มีความจำเป็นน้อยกว่าเรื่องการเข้าใจวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้ง

๓.๔) หากจะให้การจัดตั้งองค์กรประชาชนในระดับหมู่บ้าน สามารถพึ่งตนเองได้จะต้องจัดตั้งองค์กรระดับจังหวัด หรือมีหน่วยงานระดับจังหวัดทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในด้านการประสานงานและดำเนินกิจกรรมที่เกินความสามารถ

พัฒน์ บุณยรัตพันธ์ (๒๕๑๗) ได้กล่าวถึง หลักการรวมกลุ่มของประชาชนในงานพัฒนาชุมชนว่า ควรจะเป็นการรวมกลุ่มแบบ ๓ ขั้น ๘ ตอน ซึ่งสรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ ๑ ว่าด้วยการจัดตั้งกลุ่ม เช่น กลุ่มอาชีพ กลุ่มสตรี กลุ่มเยาวชน ฯลฯ มีหลักเกณฑ์ที่ควรยึดถือ ๘ ประการ คือ

- การหาผู้นำที่ถนัดเฉพาะเรื่อง
- มีความต้องการร่วมกันหรือมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน
- มีความสมัครใจจริง
- มีวัยใกล้เคียงกัน
- เป็นเพศเดียวกัน
- มีความสัมพันธ์ต่อกันไม่ขัดแย้ง
- สถานการณ์บีบตัวคล้ายกัน

ขั้นที่ ๒ ว่าด้วยการเคลื่อนไหวกลุ่ม ซึ่งช่วยให้เกิดพลังการต่อสู้ และพลังต่อรองในโอกาสต่อไป มีหลักเกณฑ์ควรยึดถือ ๘ ประการ คือ

- ส่งเสริมการประชุมพบปะกัน แลกเปลี่ยนความคิดซึ่งกันและกัน
- ส่งเสริมแนวคิดความคิด ยกระดับจิตใจ
- ส่งเสริมการมีระเบียบวินัย
- ส่งเสริมสัมพันธภาพบุคคล
- ส่งเสริมกิจกรรมให้ต่อเนื่อง
- ส่งเสริมวิชาการ
- ส่งเสริมผลประโยชน์ร่วม
- ส่งเสริมและดำรงไว้ซึ่งสถานภาพผูกพัน และรับผิดชอบร่วมกัน

ขั้นที่ ๓ ว่าด้วยความเจริญเติบโตของกลุ่ม หมายถึง สมาชิกของกลุ่มเพิ่มจำนวนขึ้นและเกิดกลุ่มใหม่ ๆ ต่อเนื่อง และสัมพันธ์กับกลุ่มที่มีอยู่เดิมในการดำเนินงานเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของกลุ่มนี้ มีหลักเกณฑ์ที่ควรยึดถือ ๘ ประการ คือ

- สร้างหน่วยนำขึ้น
- สร้างผลประโยชน์ร่วม
- สร้างกิจกรรมพึ่งพากัน
- เสริมสร้างความสามารถและประสิทธิภาพกลุ่มด้านวิชาการ
- สร้างพลังร่วมและดำเนินงานร่วม
- ลดความสิ้นเปลืองร่วม
- สร้างพลังต่อรอง

จากความหมายตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า กลุ่ม หมายถึง บุคคลที่มีการรวมกันตั้งแต่ ๒ คนขึ้นไปเป็นสมาชิกที่ทำกิจกรรมร่วมกัน มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน และมีบทบาทหน้าที่ของสมาชิกแต่ละส่วน โดยมีวัตถุประสงค์การดำเนินกิจกรรมที่ชัดเจน สำหรับแนวทางการจัดตั้งกลุ่มและการพัฒนากลุ่มนั้น จะต้องคำนึงถึงความเหนียวแน่นและประสิทธิภาพขององค์กรเป็นหลัก ซึ่งจะต้องมีความเข้าใจในหลักการทำงาน หรือแผนงานโครงการ มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่ามุ่งหวังเพื่อประโยชน์ส่วนตน ดำเนินการโดยการฝึกอบรมและให้ความรู้แก่กลุ่ม/ประชาชนอย่างต่อเนื่องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพให้มีความชำนาญในเรื่องต่าง ๆ เพิ่มขึ้นจนประสบผลสำเร็จ

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

ชีรวัฒน์ นิจเนตร (๒๕๒๘) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องหรือผูกพันกับกิจกรรมสาธารณะในทุกระดับของการตัดสินใจทั้งในด้านการเมืองการบริหารเศรษฐกิจและสังคมโดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ตั้งแต่การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการร่วมกันปรับปรุงสภาพแวดล้อมชุมชนการมีบทบาทหรือหน้าที่ในองค์การหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทางสังคม เช่น โรงงานอุตสาหกรรมบริษัทห้างร้านระบบราชการและสหกรณ์ในชนบทรวมทั้งการร่วมมือของประชาชนในองค์การทางศาสนาสมาคมตลอดจนกระบวนการอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตทางสังคมของบุคคล

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (๒๕๒๖) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านตามที่หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนจัดขึ้นและชาวบ้านเป็นผู้เสนอโดยมีการเข้าร่วมในหลายระดับ เช่น การเข้าร่วมในการฟังเฉย ๆ ฟังและออกความคิดเห็นตลอดจนร่วมในการวางแผนและมีผู้เข้าร่วมตั้งแต่ผู้ใหญ่บ้านกรรมการหมู่บ้านและชาวบ้านทั่วไป

ทวีทอง หงส์วิวัฒน์ (๒๕๒๗) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ “การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเองในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากรและปัจจัยการผลิตที่อยู่ในสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกในสังคมในการมีส่วนร่วมประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญาซึ่งแสดงออกในรูปแบบการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนเองอย่างเป็นตัวของตัวเอง”

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (๒๕๔๒) ได้อธิบายความหมายของการมีส่วนร่วมในลักษณะการมีส่วนร่วมว่ามี ๒ ลักษณะ คือ ลักษณะที่หนึ่ง การมีส่วนร่วมแบบกว้าง ๆ เป็นไปด้วยความสมัครใจโดยเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการดำเนินงานการตรวจสอบและการร่วมรับผลประโยชน์ ลักษณะที่สอง เป็นลักษณะที่เจาะจงโดยมุ่งไปที่ความริเริ่มความพยายามและความเป็นตัวของตัวเองในการดำเนินการควบคุมการใช้ทรัพยากรในด้านการแข่งขัน

ศรีสมภพ กองสุข (๒๕๕๙) ได้ให้ความหมาย การมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น หมายถึง การที่ประชาชนได้มีโอกาสเข้าไปทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยการมีส่วนร่วมนั้นประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติ/ดำเนินการ มีส่วนร่วมในการจัดสรรผลประโยชน์และมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการแก้ไขปัญหาหรือจัดสรรทรัพยากรภายในชุมชนของตนเองนำไปสู่การสร้างประโยชน์ร่วมกันของชุมชน

ทวีวงค์ ศรีบุรี (๒๕๔๑) กล่าวว่า การพัฒนากลุ่มที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นถือเป็นสิทธิโดยชอบธรรมในระบอบประชาธิปไตย เพราะประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิที่จะได้รับรู้ข่าวสาร การสนับสนุนหรือคัดค้านการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ และที่สำคัญคือประชาชนในท้องถิ่นจะทราบถึงรายละเอียดของสภาวะแวดล้อมในบริเวณดังกล่าวหน่วยงานที่เข้าไปจัดการพัฒนาหรือกิจกรรม ดังนั้น การให้ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในท้องถิ่นเข้าร่วมโครงการพัฒนานั้น ๆ จะทำให้โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (๒๕๓๔) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ ในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อประชาชนเอง และต้องยอมรับปรัชญาการพัฒนาชุมชนว่ามนุษย์ ทุกคนต่างมีความปรารถนาที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างเป็นสุข ได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น พร้อมที่จะอุทิศตนเพื่อกิจกรรมของชุมชน ขณะเดียวกันต้องยอมรับว่า มนุษย์นั้นสามารถพัฒนาได้หากมีโอกาสและได้รับการชี้แนะที่ถูกต้อง

จรูญรัตน์ หิรัญชุพหะ (๒๕๔๒) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม คือ การที่ปัจเจกบุคคล กลุ่มคนหรือองค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนในการคิด แก้ไขปัญหา การดำเนินการและกิจกรรมในชุมชน โดยร่วมกันวางแผนโครงการร่วมปฏิบัติงานในลักษณะของการเสียสละแรงงาน บริจาคเงิน วัสดุสิ่งของ ร่วมแบ่งปันผลประโยชน์ ร่วมกันบำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ และร่วมติดตามผลงานด้วยความสมัครใจ เพื่อเป็นการพัฒนาทรัพยากรสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

อศิน รพีพัฒน์ (๒๕๒๗) กล่าวถึง ขั้นตอนการมีส่วนร่วมไว้ ๔ ขั้นตอน ขั้นตอนแรก ร่วมในการค้นหาสาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่สอง ร่วมในการตัดสินใจเลือกแนวทางแลการวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหา ขั้นตอนที่สาม ร่วมในการปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน ขั้นตอนที่สี่ ร่วมในการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

สุเมธ ทราบแก้ว (๒๕๓๖) กล่าวถึง ปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมว่า ประกอบด้วย ปัจจัยแรก ปัจจัยทางด้านแบบแผนการดำเนินชีวิต ปัจจัยที่สอง ปัจจัยทางด้านความรู้และทัศนคติของประชาชน ปัจจัยที่สาม ปัจจัยด้านการได้รับสนับสนุนจากภายนอก ปัจจัยที่สี่ ปัจจัยทางด้านสถานการณ์ด้านทรัพยากรธรรมาชาติและสิ่งแวดล้อม

บัณฑร อ่อนคำ (๒๕๔๑) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในการพัฒนาซึ่งเป็นการวัดเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น ๕ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การมีส่วนร่วมในชั้นการริเริ่มการพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุของปัญหาภายในชุมชน ตลอดจนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกำหนดความต้องการของชุมชน และจัดลำดับความสำคัญของความต้องการชุมชน

๒. การมีส่วนร่วมในขั้นการวางแผนในการพัฒนาซึ่งเป็นขั้นตอนของการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ วิธีการตลอดจนแนวทางการดำเนินงานและทรัพยากรที่จะใช้

๓. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนการดำเนินการพัฒนา เป็นส่วนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณเทคโนโลยี ฯลฯ จากองค์กรภาคีพัฒนา

๔. การมีส่วนร่วมในขั้นตอนรับผลประโยชน์จากการพัฒนา ซึ่งเป็นทั้งการได้รับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ

๕. การมีส่วนร่วมในขั้นประเมินผลการพัฒนา เป็นการประเมินว่าการที่ประชาชนเข้าร่วมพัฒนา เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ หรืออาจประเมินผลรวมซึ่งเป็นการประเมินผลสรุปรวมยอดลักษณะของการมีส่วนร่วม

ฉลาดชาย รมิตานนท์ (๒๕๒๗) พบว่า อุปสรรคในการมีส่วนร่วมของกลุ่ม มี ๓ ด้าน คือ

๑. อุปสรรคด้านการเมืองเกิดจากการไม่ได้กระจายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบให้แก่ประชาชน โครงสร้างอำนาจทางการเมือง การปกครอง การบริหาร เศรษฐกิจตกอยู่ในกำมือของทหาร นายทุน และข้าราชการ

๒. อุปสรรคด้านเศรษฐกิจ เกิดจากการขาดความสามารถในการพึ่งตนเอง อำนาจการต่อรองมีน้อย กระบวนการผลิต ปัจจัยการผลิตอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์

๓. อุปสรรค์ด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีในแต่ละพื้นที่ที่ทำให้ประชาชนไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้เนื่องจากขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน/เผ่า

อคิน รพีพัฒน์ (๒๕๔๗) ได้กล่าวถึง รูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่าประกอบด้วย ๒ ลักษณะ คือ

๑. รูปแบบการมีส่วนร่วม อาทิเช่น เป็นการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะเกรงใจหรือถูกใครบังคับเข้ามาทำงาน เพราะมีสิ่งจูงใจเฉพาะหน้า เช่น ถ้ามาช่วยขนดินสร้างเขื่อนจะได้รับแจกของ เช่น ปลาซาดีนคนละกระป๋อง หรือเข้ามามีส่วนร่วม โดยเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมนั้น และอยากเข้าร่วมทำเพราะว่าเป็นกิจกรรมที่จะก่อประโยชน์ระยะยาวให้กับตนเอง

๒. ช่วงในจังหวะใดที่ชุมชนเข้าร่วมกิจกรรมในงานรัฐบาลจัดขึ้น เช่น โครงการสร้างงานในชนบทที่เคยทำด้วยกัน สามารถแบ่งการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นการค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข การตัดสินใจเลือกแนวทาง การวางแผนพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานในกิจกรรมพัฒนาตามแผนการประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนาการลงทุนในกิจกรรมโครงการชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และหน่วยงานที่ร่วมปฏิบัติตนตามนโยบายแผนงานโครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ร่วมควบคุมติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการที่ได้ทำไว้ ทั้งโดยเอกชนและรัฐบาลได้ให้ใช้ประโยชนได้ตลอดปี

จากความหมายตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันด้วยความสมัครใจ ตั้งแต่ระดับหมู่บ้าน ชุมชน เมือง เป็นต้น ก่อให้เกิดความสัมพันธ์หลายด้าน เช่น เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

สำหรับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน จะเริ่มด้วยการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหา/สาเหตุของปัญหา และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญ ๆ ของชุมชน จากนั้นจึงกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ของโครงการ/กิจกรรมที่จะนำมาปฏิบัติ ร่วมกันศึกษาวิธีการ

ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานและจัดหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งอาจมีการขอรับหรือได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ วิชาความรู้ เทคโนโลยีจากองค์กรที่เกี่ยวข้อง มีการติดตามและประเมินผลความก้าวหน้าการดำเนินงานเป็นระยะ ๆ โดยการดำเนินโครงการ/กิจกรรมการพัฒนาชุมชนนั้น จะต้องเน้นประโยชน์ให้กับชุมชนและประชาชนเป็นหลักทั้งด้านทางด้านวัตถุและทางด้านจิตใจ

๒.๔ การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Van Meter and Van Horn (๑๙๗๕) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึงการดำเนินการโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในภาครัฐและเอกชน ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวมุ่งที่จะก่อให้เกิดความสำเร็จโดยตรงตามวัตถุประสงค์จากการตัดสินใจดำเนินนโยบายที่ได้กำหนดไว้ก่อนหน้านั้นแล้ว

วรเดช จันทรศร (๒๕๓๐) กล่าวว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ เป็นเรื่องของการศึกษาว่าองค์กร บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องสามารถนำและกระตุ้นให้ทรัพยากรทางการบริหารทั้งมวลปฏิบัติงานให้บรรลุตามนโยบายที่ระบุไว้หรือไม่ เพียงใด

จุมพล หนิมพานิช (๒๕๔๗) กล่าวว่า สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเมื่อแปลงนโยบายไปเป็นแผนแผนงาน โครงการ ประกอบด้วย

๑. การจัดองค์การและบุคลากรสำหรับนำนโยบายไปปฏิบัติ

๒. ดำเนินการแปลงเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของนโยบายไปสู่การปฏิบัติและกำหนดแนวทางสำหรับผู้ปฏิบัติตัวอย่างนโยบายการกระจายอำนาจมีวัตถุประสงค์สำคัญ คือ

(๑) ประสิทธิภาพของหน่วยราชการ

(๒) ประสิทธิผลของการทำงาน

(๓) ช่วยพัฒนาบรรยากาศการทำงานของข้าราชการ จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว สามารถกำหนดแนวทางสำหรับปฏิบัติได้ดังนี้

๑) ควรให้มีการกระจายอำนาจการวินิจฉัยสั่งการไปสู่ประชาชน

๒) ผู้รับมอบอำนาจควรมีการเตรียมพร้อมเพื่อรับมอบอำนาจหน้าที่

๓) ควรมีการสร้างดุลยภาพระหว่างหน้าที่ความรับผิดชอบและอำนาจหน้าที่ที่เพิ่มขึ้น

๔) การกระจายอำนาจต้องเป็นไปเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการสร้างประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรยากาศการทำงาน และบริการประชาชน

๓. ประสานหน่วยงานที่เป็นทรัพยากรและค่าใช้จ่ายเพื่อการบรรลุเป้าหมาย

๔. จัดสรรทรัพยากรเพื่อให้บรรลุผลของนโยบาย

ถวัลย์ วรเทพพุฒิพงษ์ (๒๕๓๑) กล่าวถึง แนวทางในการแปลงนโยบายให้เป็นแผนและโครงการดังนี้

๑. ศึกษาเนื้อหาสาระ เป้าหมาย (goal) วัตถุประสงค์ (objectives) ของนโยบายให้ เข้าใจ
๒. วิเคราะห์ว่า เพื่อจะให้เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ในข้อ ๑ บรรลุ หน่วยงานจะต้องมีแผน หรือโครงการที่สำคัญอะไรบ้าง
๓. กำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์และเครื่องชี้วัด (indicators) ผลสำเร็จของแผนและโครงการ
๔. เปรียบเทียบผลดี – ผลเสียของแผนและโครงการ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ต้นทุน – ผลประโยชน์ (Cost – benefit analysis) หรือต้นทุน – ประสิทธิผล (Cost – effectiveness analysis) แล้วแต่กรณี
๕. วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเมือง (Political feasibility) การเงิน (Financial feasibility) และการบริหาร (Administrative feasibility) ของแผนและโครงการทั้งหมด
๖. สรุปผลการวิเคราะห์ ทางเลือกที่ดีที่สุด รายละเอียดของการวิเคราะห์ เสนอขอความเห็นชอบจากผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้น

Van Meter and Van Horn (๑๙๗๕) กล่าวถึง ปัจจัย ๖ ประการที่มีความสำคัญต่อผลลัพธ์ของนโยบาย ประกอบด้วย

๑. วัตถุประสงค์ของนโยบาย
๒. ทรัพยากรของนโยบาย
๓. การสื่อสารและการทำให้ปฏิบัติตามนโยบายในระหว่างองค์การต่าง ๆ
๔.คุณสมบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบ
๕. สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง
๖. คุณสมบัติของบุคลากรที่รับผิดชอบ

ลิขิต ธีรเวคิน (๒๕๓๕) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของการนำนโยบายไปปฏิบัติ ประกอบด้วย

๑. เป็นการตัดสินใจนโยบายที่ดี นโยบายที่ตัดสินออกมาเป็นนโยบายที่มีความน่าเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติให้เป็นผลได้มากน้อยเพียงใด
    ๑.๑ โครงสร้างและการจัดองค์กรเอื้ออำนวยหรือไม่ต่อกระบวนการปฏิบัตินโยบาย
    ๑.๒ บุคลากร
    ๑.๓ งบประมาณ
    ๑.๔ บรรยากาศ
๒. กระบวนการควบคุมและติดตามผล
๓. การประเมินผลหลังจากงานโครงการสิ้นสุดลงแล้ว

๔. การเอาผลจากการประเมินงาน หรือโครงการมาเป็นส่วนสำคัญในการจัดสรรงบประมาณในโครงการเดิม

๕. การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในองค์กรเดียวกัน

๖. การประสานงานในการปฏิบัตินโยบายกับองค์กรอื่น ขึ้นอยู่กับตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

๖.๑ บรรยากาศของความร่วมมือและประสานงานขององค์การต่าง ๆ

๖.๒ โครงสร้าง

๖.๓ ความพร้อมเพรียงในการปฏิบัติงาน

จากความหมายตามข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนำนโยบายไปปฏิบัติ หมายถึง การที่กลุ่มบุคคลนำนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติตามแนวทางที่วางแผนไว้ เพื่อให้วัตถุประสงค์ของนโยบายนั้น ๆ โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การนำนโยบายไปสู่ความสำเร็จได้ คือ การวางนโยบายที่ดี สามารถปฏิบัติได้จริง การมีบุคคลากรที่มีความเข้าใจและมีความพร้อมในการนำนโยบายลงไปสู่การปฏิบัติ มีงบประมาณและทรัพยากรที่เพียงพอและเหมาะสม มีกระบวนการควบคุมและติดตามผล รวมไปถึงการประเมินผลเพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินนโยบายในครั้งต่อไป

๒.๕ ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ศึกษา

๒.๕.๑ ความเป็นมาและบริบทของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

อำเภอนาดูนเดิมเป็นหมู่บ้านที่ได้ยกฐานะให้เป็นตำบล มีชื่อว่า ตำบลนาดูน อยู่ในความปกครองของอำเภอวาปีปทุม ตั้งอยู่ห่างจากตัวจังหวัดมหาสารคามไปทางทิศใต้ประมาณ ๖๕ กิโลเมตร และอยู่ห่างจากตัวอำเภอไปทางทิศใต้ประมาณ ๒๖ กิโลเมตร การเดินทางไปติดต่อราชการของประชาชนไปมายากลำบากมาก เนื่องจากระยะทางไกล การคมนาคมไม่สะดวก ต้องเดินทางด้วยเท้า ใช้สัตว์ หรือใช้ล้อเกวียนเป็นพาหนะ ประกอบกับมีป่าไม้เกิดขึ้นหนาแน่น เป็นที่หลบซ่อนของโจรผู้ร้ายโดยเฉพาะโจรปล้นทรัพย์สิน มีชุกชุมมาก ด้วยเหตุดังกล่าว ประชาชนชาวตำบลนาดูนจึงได้ปรึกษาหารือกันทำเรื่องขอยกฐานะตำบลนาดูนขึ้นเป็นกิ่งอำเภอนาดูน ในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ ราษฎรตำบลนาดูนได้เสนอเรื่องขอยกฐานะตำบลนาดูนขึ้นเป็นกิ่งอำเภอ และได้จัดหาที่ดินสำหรับปลูกสร้างสถานที่ราชการ ๕๐๒ ไร่ โดยขอรับบริจาคจากประชาชนและใช้ที่สาธารณะทำเลเลี้ยงสัตว์ ในวันที่ ๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๒ กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตั้ง กิ่งอำเภอนาดูน ต่อมากิ่งอำเภอนาดูนได้ยกฐานะเป็น อำเภอนาดูน เมื่อวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๒๒

๒.๕.๒ สภาพทั่วไปของอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

ด้านอาณาเขตอำเภอนาดูนมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภอและจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

๑. ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

๒. ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอนาเชือก และอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม

๓. ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

๔. ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม

ด้านลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะภูมิประเทศทั่วไปของอำเภอนาดูนเป็นที่ราบลูกคลื่นสลับกันไม่มีภูเขา ไม่มีแม่น้ำไหลผ่าน มีป่าไม้เบญจพรรณเหลือบางเล็กน้อยทางทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินปนทราย ในฤดูแห้งเก็บน้ำไม่อยู่ บางแห่งจะมีดินเกลือปะปนซึ่งมีมากทางทิศตะวันออกและทิศใต้

ด้านลักษณะภูมิอากาศ ลักษณะภูมิอากาศโดยทั่วไปได้รับอิทธิพลมาจากลมมรสุม ฤดูฝนมีน้ำฝนเฉลี่ยต่อปีน้อย ฤดูหนาวอากาศหนาวเย็น ฤดูร้อนอากาศร้อนจัด

ด้านการประกอบอาชีพของประชาชน ประชาชนส่วนมากประกอบอาชีพกสิกรรมเป็นหลัก ได้แก่ การทำนาซึ่งอาศัยน้ำฝน ไม่มีชลประทาน หรือแหล่งน้ำใหญ่ในการเพาะปลูกการทำไร่มันสำปะหลัง การทำไร่อ้อย การเลี้ยงสัตว์ การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม เป็นต้น นอกจากนั้นยังมีการประกอบอาชีพค้าขาย การอุตสาหกรรม ภายในครัวเรือน ได้แก่ การเจียระไนพลอย การเย็บผ้า การท่อผ้า และอื่น ๆ

ด้านการคมนาคม สามารถเดินทางไปติดต่อกับหมู่บ้าน อำเภอและจังหวัดใกล้เคียงได้สะดวกโดยทางรถยนต์ จักรยานยนต์ ซึ่งมีถนนลาดยางตัดผ่านหลายสาย นอกจากนั้นจังมีถนนลูกรังเชื่อมต่อหมู่บ้านและต่างอำเภอไปมาได้สะดวกตลอดปี

ด้านศิลปะและวัฒนธรรม ชาวนาดูน มีลักษณะนิสัยจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ชอบช่วยเหลือซึ่งกันและกันฉันพี่น้อง รักความสงบ ชอบทำบุญทำกุศล ยังยึด มั่นในขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม เป็นผู้ที่ร่ำรวยด้วยวัฒนธรรม หมั่นทำบุญตามประเพณี ๑๒ เดือน ซึ่งชาว อีสานเรียกว่า “ฮีตสิบสอง” โดยเฉพาะความเชื่อความความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา และนิยมศิลปวัฒนธรรมการละเล่นพื้นเมือง ได้แก่ หมอลำหมู่ หมอลำกลอน หมอลำเพลิน ฯลฯ เช่นเดียวกับชาวอีสานทั่วไป

ภาพที่ ๒.๑ แผนที่อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

๒.๖ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นางสาวนิภา ทองก้อน (๒๕๔๘) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของผู้ผลิตสินค้า OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี พบว่า ความสำเร็จของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ของผู้ผลิตสินค้า OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับสูง ทั้งโดยภาพรวม และรายด้าน คือ ด้านการสร้างรายได้พ้นเส้นความยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิต และด้านการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ชุดตัวแปรอิสระทั้ง ๗ ตัว คือ ประสบการณ์ในการผลิตสินค้า สื่อที่ใช้ใน การประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย แหล่งจำหน่ายสินค้าประจำ การได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ การได้รับการฝึกอบรม และมาตรฐานสินค้าที่ได้รับ มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในระดับค่อนข้างต่ำ ตัวแปรที่สามารถทำนายตัวแปรความสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้ดีที่สุดคือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของเครือข่าย สามารถทำนายความสำเร็จตามเป้าหมายโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้ร้อยละ ๖.๐๐ ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงานโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ คือ ตลาดเพื่อจำหน่าย การประชาสัมพันธ์ และเงินทุน

ปนัดดา สุขเกษม (๒๕๔๘) ได้วิจัยเรื่อง ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ คือ ส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมด้านอาชีพจากภายในและภายนอกแก่สมาชิกเพื่อนำไปประกอบอาชีพ มีการพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ตรงกับความต้องการของตลาด และการเป็นสมาชิกของกลุ่มอาชีพทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้น มีงานทำ ลดปัญหาการว่างงานได้ ทั้งนี้ การรวมกลุ่มอาชีพทำให้สมาชิกส่วนใหญ่มีอาชีพที่มั่นคง และพัฒนาให้กลายเป็นอาชีพหลักได้ ลักษณะการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ส่วนสถานที่ตั้งทำการกลุ่ม และการขอรับเงินทุนประกอบอาชีพจากหน่วยงานอื่น ไม่มี ความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ปัจจัยภายใน ได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจใน วัตถุประสงค์การจัดตั้งและหลักการดำเนินงานกลุ่ม ลักษณะผู้นำกลุ่ม การบริหารงานกลุ่ม และการมีส่วนร่วม ของสมาชิกในกิจกรรมกลุ่ม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่รัฐ และภาคเอกชน การได้รับ การสนับสนุนจากผู้นำชุมชน มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ

สุพจน์ แสงเงิน (๒๕๔๖) ได้วิจัยเรื่อง กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน: ศึกษากรณี ชุมชนแผนดินทองคอยรุตตั๊กวา พบว่า ชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตตั๊กวา เป็นชุมชนที่มีเป้าหมายหลักในการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาสมาชิกในชุมชนในเป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย สติปัญญาและจิตใจโดยการเรียนรู้ดังกล่าวเกิดจากการเรียนรู้ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และในวิถีชีวิต (การเรียนรู้ตามอัธยาศัย) ทั้งนี้ มีปัจจัยพื้นฐานที่ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ๕ ประการ คือ จิตสำนึกร่วมภายในชุมชน ความต้องการปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต แรงผลักดันจากผู้นำชุมชน การสร้างเครือข่ายชุมชน และการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐ ในส่วนของการศึกษาองค์ประกอบหลักของกระบวนการเรียนรู้ พบว่า ประกอบด้วย ๓ องค์ประกอบหลัก คือ แหล่งการเรียนรู้ องค์ความรู้ วิธีการเรียนรู้ โดยแหล่งการเรียนรู้นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ แหล่งใหญ่ คือ ครอบครัว มัสยิดคอยรุตตั๊กวา ผู้นำในชุมชน และสถาบันการศึกษา

ในส่วนขององค์ความรู้และวิธีการเรียนรู้นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ องค์ความรู้และวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน และองค์ความรู้และวิธีการเรียนรู้ที่เกิดจากกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต สำหรับการศึกษาขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตตั๊กวา พบว่า มี ๕ ขั้นตอน คือ การรับรู้และตระหนักในปัญหา การคิดวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไขปัญหา การดำเนินการแก้ไขปัญหา และการประเมินผลการแก้ไขปัญหา โดยขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ต่างๆ ทั้ง ๕ ขั้นตอนนี้ เกิดจากการเรียนรู้โดยผ่านการปฏิบัติงานตามโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นมาภายใต้กรอบแนวคิด “รู้อดีต คิดปัจจุบัน ทันอนาคต” ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาดั้งเดิมของชุมชน ที่นำมาผนวกกับความรู้ใหม่ที่มาจากภายนอกชุมชน จนก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนแผ่นดินทองคอยรุตตั๊กวาที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์ (๒๕๕๒) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด มรนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ มีจำนวน ๔ ปัจจัย คือ ผู้นำ การสร้างเครือข่าย การบริหารและจัดการ และคณะกรรมการกลุ่ม โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ ๐.๕๖๐ ตัวแปรอิสระทั้งหมดสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม ได้ร้อยละ ๓๑.๓๐

ณิชา เกษจำรัส (๒๕๔๙) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ ๓๑ ปีขึ้นไป มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้รวมต่อเดือน ๓,๐๐๑ – ๖,๐๐๐ บาท เป็นสมาชิกกลุ่มที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน ๑๕ ปีขึ้นไป และมีระดับความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับสูง สำหรับข้อที่มีความรู้สูงมากที่สุดในข้อที่ว่า การวางแนวทางเพื่อพัฒนาชุมชน และน้อยที่สุดในข้อที่ว่า การสร้างความเจริญของชุมชนและเรื่องของผู้นำเท่านั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมในด้านการได้รับประโยชน์อยู่ในระดับมาก และอยู่ในระดับปานกลางในด้านการปฏิบัติการ ด้านการตัดสินใจและด้านการประเมินผล ผลการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน เมื่อแยกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า มีความแตกต่างกันตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา การเป็นสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน และระดับความรู้ในการพัฒนาชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ ๐.๐๕ แต่มีความไม่แตกต่างกันในการพัฒนาชุมชนเมื่อพิจารณาตามรายได้ และระยะเวลาในการอยู่ในชุมชน

แสงดาว น้ำฟ้า (๒๕๕๑) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี พบว่า ปัจจัย ๖ ด้านที่มีความสัมพันธ์กันในทางบวกทุกด้าน ได้แก่

๑) ด้านความเข้าใจที่เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พบว่า ช่องทางการทราบนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองมากที่สุด คือ จากช่องทางการประชุม ร้อยละ ๕๖.๒ ช่องทางการทราบคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนจากผู้นำชุมชน ร้อยละ ๔๘.๑๑ ช่องทางการทราบขั้นตอน

การกู้เงินฯ จากผู้นำชุมชน ร้อยละ ๕๘.๑๙ ช่องทางการทราบคุณสมบัติการสมัครเป็นสมาชิกฯ จากผู้นำชุมชน ร้อยละ ๕๒.๓๙ ช่องทางการทราบผลการไม่ชำระเงินตามกำหนดฯ จากผู้นำชุมชน ร้อยละ ๕๑.๓๙

๒) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน พบว่า มีส่วนร่วมในการประชุมเวทีประชาคม เดือนละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๔๖.๘๕ มีการกู้เงินปีละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๓๗.๐๓ จำนวนเงินที่กู้ครั้งละ ๒๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป ร้อยละ ๓๗.๐๓ ศึกษาระเบียบการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน เดือนละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๔๑.๕๖ ได้รับมอบหมายในการแก้ไขปัญหาให้สอดคล้องกับความต้องการ เดือนละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๓๔.๗๖ สมัครเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเพราะเพื่อนบ้าน ร้อยละ ๒๘.๙๗ กิจกรรมในการช่วยเหลือกองทุนหมู่บ้าน คือ บริจาคสิ่งของ ร้อยละ ๒๒.๔๒ ได้รับผลประโยชน์ที่เป็นสวัสดิการให้กับสมาชิก ทุก๑ ปี ร้อยละ ๖๐.๔๕ กิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านร่วมประชุมเครือข่ายกองทุนฯ ร้อยละ ๓๙.๐๔ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อกองทุนหมู่บ้าน เดือนละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๔๑.๓๑ มีการเลือกตั้งกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ ๘๖.๖๕ มีการชี้แจงปัญหากับหน่วยงานภายนอก ร้อยละ ๕๓.๙๐

๓) ด้านภาวะผู้นำ พบว่า ประธานเคยมีการชี้แจง นโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ร้อยละ ๘๘.๑๖ และไม่เคย ร้อยละ ๑๑.๘๔ ประธานติดตามปัญหาเรื่องที่เกิดขึ้นของโครงการกองทุนหมู่บ้าน ติดตาม เดือนละ ๑ ครั้ง ร้อยละ ๕๖.๔๒ คณะกรรมการกองทุนใช้วิธีการในการดำเนินการแก้ไขปัญหาในแนวทางของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ ประชุมปรึกษาหารือร่วมกัน ร้อยละ ๕๕.๙๒ กรรมการมีการวางแผนการดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายของคณะกรรมการวางแผน ๑ เดือนครั้ง ร้อยละ ๕๓.๙๐

๔) ด้านขีดความสามารถขององค์กร พบว่า เทศบาลฯ มีงบประมาณในการสนับสนุนโครงการ ร้อยละ ๗๓.๕๕ เทศบาลฯ มีการสนับสนุนสถานที่ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพียงพอ ร้อยละ ๖๔.๒๓ การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อมูลข่าวสารเพียงพอ ร้อยละ ๕๓.๑๕ ความเหมาะสมในการทำงานของเจ้าหน้าที่ลงไปปฏิบัติภาคสนาม นั้น ควรมีเจ้าหน้าที่มากกว่าเดิม ร้อยละ ๒๙.๔๗

๕) ด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก พบว่า ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกมาให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้าน โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานจากเครือข่ายของกองทุนฯ ร้อยละ ๔๓.๓๒ กองทุนฯ ได้รับการสนับสนุนสิ่งของ ร้อยละ ๑๖.๖๒ หน่วยงานภายนอกให้การสนับสนุนด้านของการศึกษานอกสถานที่ โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานเครือข่ายกองทุนฯ ร้อยละ ๓๖.๕๒

๖) ด้านการติดตามและตรวจสอบ พบว่า การติดตามและตรวจสอบความโปร่งใสในการทำงานของคณะกรรมการ โปร่งใส ร้อยละ ๖๘.๕๑ มีการจัดทำรายงานสรุปผลการจัดการในการจัดทำบัญชีเบิก - จ่ายทุก ๆ ๓ – ๖ เดือน ของคณะกรรมการ ร้อยละ ๗๙.๓๕ ควรมีการดำเนินงานกับสมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ส่งตามกำหนดเวลา มีการดำเนินการตามกฎหมาย ร้อยละ ๖๑.๗๑ วิธีการที่คณะกรรมการติดตามสมาชิกที่กู้เงินไปแล้วไม่ชำระเงินภายในระยะเวลา พบว่า มีหนังสือแจ้งให้ทราบมากที่สุด ร้อยละ ๕๒.๙๐ การดำเนินคดีกับคณะกรรมการกองทุนที่ทุจริตในการยักยอกเงินมีการดำเนินคดีฯ ร้อยละ ๕๑.๘๙

บทที่ 3
วิธีดำเนินการศึกษา

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณีอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามคณะผู้ศึกษามีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

คณะผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยมีวิธีการ ดังนี้

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย ภาคประชาชน และเจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คณะผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย

1) ปราชญ์ชุมชนผู้นำสัมมาชีพชุมชน
2) ประชาชนในครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน
3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดทฤษฎี และรายงานการวิจัยต่าง ๆ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศอายุ การศึกษา สถานภาพสมรส อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเพื่อวัดระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน โดยใช้มาตราส่วน 5 ระดับ ซึ่งสร้างขึ้นภายใต้ 3 องค์ประกอบ คือลักษณะของโครงการการสนับสนุนและความร่วมมือของกลุ่มต่าง ๆ และความเพียงพอของทรัพยากรในพื้นที่

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สำหรับเสนอแนะแนวทางการดำเนินงาน

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือแบบสอบถามเกี่ยวกับการปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

3.3.2 การเก็บรวบรวม

3.3.2.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3.3.2.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ

ทำการการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามที่คณะผู้ศึกษาสร้างขึ้นแล้วทำการตรวจสอบทุกฉบับว่ากลุ่มตัวอย่างได้ทำแบบสอบถามครบหรือไม่ หากทำไม่ครบแบบสอบถามเหล่านี้จะถูกแยกออกไม่นำมาวิเคราะห์ ในส่วนที่สมบูรณ์จะถูกนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร และการวิเคราะห์เนื้อหา คณะผู้ศึกษาได้สรุปข้อค้นพบในรูปแบบของการวิเคราะห์เชิงพรรณนาเกี่ยวกับแนวคิดสัมมาชีพชุมชน

3.4.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Statistical Package for Social Science) ซึ่งคำนวณค่าดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน เป็นรายข้อรายองค์ประกอบ และหาค่าเฉลี่ยรวมกัน โยใช้เกณฑ์ให้คะแนน

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคิดเป็นค่าร้อยละ

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามเกณฑ์แปลความหมายของระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับแสดงระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น

คะแนนเฉลี่ย	**ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน**
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

1.3 ประมวลความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะในแบบสอบถามในตอนที่ 3 โดยเสนอตามลำดับความถี่

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณีอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามเป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหลาย ๆ ส่วน ได้แก่ ภาคประชาชน ประกอบด้วย ปราชญ์ชุมชนผู้นำสัมมาชีพชุมชนและประชาชนในครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน รวมทั้งหมด 169 คน ซึ่งคณะผู้ศึกษาจะนำเสนอผลการศึกษา ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณีอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

4.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ทำให้การขับเคลื่อนงานโครงการสัมมาชีพชุมชน

คณะผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 1) ปราชญ์ชุมชนผู้นำสัมมาชีพชุมชน 2) ประชาชนในครัวเรือนสัมมาชีพชุมชน และ 3) เจ้าหน้าที่ภาครัฐส่วนท้องถิ่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน จำนวน 169 คน ใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละเพื่อแจกแจงความถี่ของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเรียงตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการแบบสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Statistical Package for Social Science) ซึ่งคำนวณค่าดังต่อไปนี้

1. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ($\overline{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแบบสอบถามปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน เป็นรายข้อรายองค์ประกอบ และหาค่าเฉลี่ยรวมกัน โดยใช้เกณฑ์ให้คะแนน

1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยคิดเป็นค่าร้อยละ

1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 กำหนดคะแนนเป็นมาตราส่วนประมาณค่าตามเกณฑ์แปลความหมายของระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับแสดงระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตารางที่ 4.1 การแปลความหมายของข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น

คะแนนเฉลี่ย	ระดับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน
4.50 – 5.00	มากที่สุด
3.50 – 4.49	มาก
2.50 – 3.49	ปานกลาง
1.50 – 2.49	น้อย
1.00 – 1.49	น้อยที่สุด

1.3 ประมวลความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะในแบบสอบถามในตอนที่ 3 โดยเสนอตามลำดับความถี่ซึ่งสามารถเสนอผลการศึกษาและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

4.1 ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม จำนวน 169 คน ประกอบด้วย 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพ 4) ระดับการศึกษา 5) อาชีพหลัก 6) รายได้ 7) ความเพียงพอของรายได้ 8) สถานะในโครงการสัมมาชีพชุมชน 9) ช่องทางข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน 10) เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน และ 11) โครงการที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วม

เพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 122 คน คิดเป็นร้อยละ 72.2 และเป็นเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8

อายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 40 ปี จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 76.9 รองลงมา อายุระหว่าง 36 - 40 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 อายุระหว่าง 31 – 35 ปี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 อายุระหว่าง 26 – 30 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และน้อยที่สุด อายุระหว่าง 21 – 25 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่สถานภาพสมรสแล้ว จำนวน 154 คน คิดเป็นร้อยละ 91.1 รองลงมา สถานภาพโสด จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และสถานภาพม่ายน้อยที่สุด จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.2

การศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษา จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 51.5 รองลงมา ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 ระดับอนุปริญญา, ปวท., ปวส. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.3 ระดับ ปวช. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และระดับปริญญาตรีขึ้นไปน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

อาชีพหลัก พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 153 คน คิดเป็นร้อยละ 90.5 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 อาชีพค้าขาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 อาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 และน้อยที่สุด 2 อาชีพ ได้แก่ ว่างงาน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 และประกอบอาชีพอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

รายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ 1,001 – 3,000 บาท/เดือน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 34.9 รองลงมา รายได้ 7,001 ขึ้นไป/เดือน จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 รายได้ไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 รายได้ 3,001 – 5,000 บาท จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และน้อยที่สุด รายได้ 5,001 – 7,000 บาท/เดือน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.4

ความเพียงพอของรายได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายได้ที่ไม่เพียงพอกับรายจ่าย จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 รองลงมา รายได้พอดีกับรายจ่าย จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9 และน้อยที่สุด รายได้เพียงพอเหลือเก็บสะสม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8

สถานะในโครงการสัมมาชีพชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 52.7 รองลงมา ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 ปราชญ์ชุมชน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3 วิทยากรสัมมาชีพชุมชน จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และน้อยที่สุดผู้นำสัมมาชีพชุมชนระดับตำบล จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ช่องทางข้อมูลข่าวสารที่ได้รับในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโครงการสัมมาชีพชุมชนจากการประชุมหมู่บ้าน จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา ได้รับข่าวสารจากเจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 และหอกระจายข่าว จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 8.3

เหตุผลในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า เหตุผลส่วนใหญ่ที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน เนื่องจากต้องการมีอาชีพหลักและอาชีพเสริม จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 92.3 รองลงมา อยากมีอาชีพประจำที่มั่นคง จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 58 ได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่โครงการ จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 28.4 ได้รับคำแนะนำชักชวนจากญาติหรือเพื่อนบ้านที่ทำงานในโครงการ จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 ได้รับการส่งเสริมจากท้องถิ่น จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 ว่างงาน/ยังไม่มีอาชีพหลัก จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และเหตุผลอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโดยกลุ่มตัวอย่างสามารถเลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 73.4 รองลงมา โครงการสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 43.2 โครงการเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 โครงการพัฒนาผู้นำสัมมาชีพจำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับอำเภอ จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 11.2 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.9 โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5 และโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับประเทศ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวน และร้อยละของข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	122	72.2
ชาย	47	27.8
รวม	169	100.0

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
21 – 25 ปี	1	0.6
26 – 30 ปี	4	2.4
31 – 35 ปี	8	4.7
36 - 40 ปี	26	15.4
มากกว่า 40 ปีขึ้นไป	130	76.9
รวม	169	100.0
สถานภาพ		
สมรส	154	91.1
โสด	8	4.7
ม่าย	7	4.2
รวม	169	100.0
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	87	51.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	33	19.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย	42	24.9
ปวช.	2	1.2
อนุปริญญา, ปวท., ปวส.	4	2.3
ปริญญาตรีขึ้นไป	1	0.6
รวม	169	100.0
อาชีพ		
รับจ้าง	7	4.1
ค้าขาย	4	2.4
เกษตรกร	153	90.5
ว่างงาน	1	0.6
อาชีพส่วนตัว	3	1.8
อื่น ๆ	1	0.6
รวม	169	100.0
รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน	33	19.5
1,001– 3,000 บาท/เดือน	59	34.9
3,001 – 5,000 บาท/เดือน	32	18.9

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
5,001 – 7,000 บาท/เดือน	9	5.4
7,001 บาทขึ้นไป/เดือน	36	21.3
รวม	169	100.0
ความเพียงพอของรายได้		
รายได้พอดีกับรายจ่าย	42	24.9
รายได้เหลือเก็บสะสม	30	17.8
รายได้ไม่พอกับรายจ่าย	97	57.3
รวม	169	100.0
สถานะในโครงการสัมมาชีพชุมชน		
ปราชญ์ชุมชน	14	8.3
วิทยากรสัมมาชีพชุมชน	9	5.3
ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน	56	33.1
ผู้นำสัมมาชีพชุมชนระดับตำบล	1	0.6
ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ	89	52.7
รวม	169	100.0
ช่องทางข่าวสาร (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
การประชุมหมู่บ้าน		
เลือก	98	58.0
ไม่เลือก	71	42.0
รวม	169	100.0
เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ		
เลือก	96	56.8
ไม่เลือก	73	43.2
รวม	169	100.0
หอกระจายข่าว		
เลือก	14	8.3
ไม่เลือก	155	91.7
รวม	169	100.0
แผ่นปิดประกาศ	0	0
เลือก	0	0
ไม่เลือก	169	100.0
รวม	169	100.0

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
โครงการที่กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วม (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
โครงการพัฒนาผู้นำสัมมาชีพ		
เลือก	37	21.9
ไม่เลือก	132	78.1
รวม	169	100.0
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด		
เลือก	15	8.9
ไม่เลือก	154	91.1
รวม	169	100.0
โครงการเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน		
เลือก	63	37.3
ไม่เลือก	106	62.7
รวม	169	100.0
โครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน		
เลือก	124	73.4
ไม่เลือก	45	26.6
รวม	169	100.0
โครงการสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ		
เลือก	73	43.2
ไม่เลือก	96	56.8
รวม	169	100.0
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับประเทศ		
เลือก	4	2.4
ไม่เลือก	165	97.6
รวม	169	100.0
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด		
เลือก	11	6.5
ไม่เลือก	158	93.5
รวม	169	100.0
โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับอำเภอ		
เลือก	19	11.2
ไม่เลือก	150	88.8
รวม	169	100.0

4.2 ปัจจัยด้านการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

ปัจจัยด้านการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนประกอบไปด้วย 1) ด้านลักษณะโครงการ 2) ด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ 3) ด้านทรัพยากร และ 4) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน

4.2.1 ด้านลักษณะโครงการ ประกอบด้วย 6 เรื่อง ดังนี้

โครงการสัมมาชีพชุมชนสอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 และเห็นด้วยปานกลาง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 เห็นด้วยน้อย จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถส่งเสริมรายได้ และแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 55 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 29 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 3.0

โครงการสัมมาชีพชุมชนมีการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 55.6 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 32.5 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 10.7 เห็นด้วยน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการสัมมาชีพชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 56.8 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชนไปสู่การปฏิบัติ มีการดำเนินงานและมีความเห็นพ้องต้องกันในรายละเอียดโครงการ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เห็นด้วยน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 63.9 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 และเห็นด้วยปานกลางจำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านลักษณะโครงการ

ลักษณะโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. โครงการสัมมาชีพชุมชนสอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่	3.92	0.75	เห็นด้วยมาก
2. โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถส่งเสริมรายได้และแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี	3.78	0.70	เห็นด้วยมาก
3. โครงการสัมมาชีพชุมชนมีการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม	3.75	0.67	เห็นด้วยมาก
4. โครงการสัมมาชีพชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง	4.04	0.68	เห็นด้วยมาก
5. ขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชนไปสู่การปฏิบัติมีการดำเนินงานและมีความเห็นพ้องต้องกันในรายละเอียดโครงการ	3.83	0.70	เห็นด้วยมาก
6. โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	4.05	0.60	เห็นด้วยมาก

จากตาราง พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านลักษณะโครงการ ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มากที่สุด คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก รองลงมา คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม น้อยที่สุด คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนมีการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

4.2.2 ด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ประกอบด้วย 4 เรื่อง ดังนี้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 32 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 เห็นด้วยน้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ผู้นำในพื้นที่ของท่านให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.7 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 23 คน คิดเป็น

ร้อยละ 13.6 เห็นด้วยน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ประชาชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 19.5 เห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

คนในครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนเป็นอย่างดี พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 54.4 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุดจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตารางที่ 4.4 ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ

ลักษณะโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี	4.06	0.79	เห็นด้วยมาก
2. ผู้นำในพื้นที่ของท่านให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี	4.03	0.72	เห็นด้วยมาก
3. ประชาชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี	4.01	0.76	เห็นด้วยมาก
4. คนในครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนเป็นอย่างดี	4.12	0.70	เห็นด้วยมาก

จากตาราง พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มากที่สุด คือ คนในครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก รองลงมา คือ หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม น้อยที่สุด คือ ประชาชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

4.2.3 ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย 7 เรื่อง ดังนี้

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความรู้และมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 97 คน คิดเป็นร้อยละ 57.4 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 และเห็นด้วยปานกลาง จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 98 คน คิดเป็นร้อยละ 58 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8และเห็นด้วยน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความเพียงพอ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 3.6

งบประมาณมีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 40.2 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 27.2 เห็นด้วยน้อย จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 16.6 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 9.5 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

อุปกรณ์มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 37.9 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 30.8 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13 เห็นด้วยน้อย จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 11.8 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 6.5

อุปกรณ์มีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 33.1 รองลงมา เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 เห็นด้วยน้อย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7

ในพื้นที่ของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 46.2 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 26 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 21.9 เห็นด้วยน้อย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 4.7 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

ตารางที่ 4.5 ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านทรัพยากร

ลักษณะโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความรู้และมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้	4.05	0.65	เห็นด้วยมาก

ลักษณะโครงการ	x̄	SD	ระดับความคิดเห็น
2. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมได้	4.10	0.65	เห็นด้วยมาก
3. บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความเพียงพอ	3.78	0.73	เห็นด้วยมาก
4. งบประมาณมีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม	3.16	1.02	เห็นด้วยปานกลาง
5. อุปกรณ์มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม	3.39	1.06	เห็นด้วยปานกลาง
6. อุปกรณ์มีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม	3.32	1.09	เห็นด้วยมาก
7. ในพื้นที่ของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชน	3.82	0.86	เห็นด้วยมาก

จากตาราง พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านทรัพยากร ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มากที่สุด คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมได้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก รองลงมา คือ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความรู้และมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.05 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม น้อยที่สุด คือ งบประมาณมีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16 อยู่ในระดับนัยสำคัญปานกลาง

4.2.4 ด้านประโยชน์ที่คาดว่าได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชนประกอบด้วย 7 เรื่อง ดังนี้

โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคง พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 47.3 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 12.4 เห็นด้วยน้อย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 105 คน คิดเป็นร้อยละ 62.1 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 31 คน คิดเป็น

ร้อยละ 18.3 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.8 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8

โครงการสัมมาชีพชุมชนช่วยทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้พบปะและช่วยเหลือกันในด้านการประกอบอาชีพมากขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 66.3 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 20.1 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 13 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการสัมมาชีพชุมชนก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 60.4 รองลงมา เห็นด้วยในระดับมากที่สุด จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 เห็นด้วยปานกลาง จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 17.2 และเห็นด้วยน้อย จำนวน 2คน คิดเป็นร้อยละ 1.2

โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 59.8 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการได้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยในระดับมาก จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 53.3 รองลงมา เห็นด้วยในระดับปานกลาง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 26 เห็นด้วยมากที่สุด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 เห็นด้วยน้อย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 5.3 และเห็นด้วยน้อยที่สุด จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านประโยชน์ที่คาดว่าได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน

ลักษณะโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคง	3.68	0.74	เห็นด้วยมาก
2. ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ	3.91	0.64	เห็นด้วยมาก
3. โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม	3.95	0.65	เห็นด้วยมาก
4. โครงการสัมมาชีพชุมชนช่วยทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้พบปะและช่วยเหลือกันในด้านการประกอบอาชีพมากขึ้น	3.91	0.59	เห็นด้วยมาก
5. โครงการสัมมาชีพชุมชนก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพ	4.01	0.65	เห็นด้วยมาก

ลักษณะโครงการ	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
6. โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น	3.96	0.67	เห็นด้วยมาก
7. โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการได้	3.76	0.78	เห็นด้วยมาก

จากตาราง พบว่า ปัจจัยการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนด้านประโยชน์ที่คาดว่าได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละข้อ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มากที่สุด คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.01 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก รองลงมา คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม น้อยที่สุด คือ โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.68 อยู่ในระดับนัยสำคัญมาก

4.3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ทำให้การขับเคลื่อนงานโครงการสัมมาชีพชุมชน

4.3.1 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชน

- ปรับปรุงงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพในเพียงพอและทั่วถึงทุกชุมชน
- จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้เพียงพอกับกลุ่มอาชีพ
- การขับเคลื่อนกระบวนการสัมมาชีพชุมชนเป็นไปตามขั้นตอนดีแล้ว แต่ควรเพิ่มจำนวนสมาชิกให้มากขึ้น
- การจัดสรรทรัพยากรต้องเพียงพอ เงิน วัตถุดิบ บุคลากร และต้องมีระบบบริหารจัดการที่ดี
- งานส่วนรวมชาวบ้านมักจะหาเวลารวมตัวกันได้ยากกว่างานส่วนตัว
- การรวมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นโครงการใดก็ตาม แม้จะทำสำเร็จได้จริง แต่เมื่อปันผลกำไรกันภายกลุ่มกลับพบว่าไม่เพียงพอ/ไม่คุ้มค่า
- โครงการสัมมาชีพชุมชนเข้ามาปรับปรุงความคิดชาวบ้านให้เกิดความคิดใหม่ ๆ เช่น ในพื้นที่มีการทำกลุ่มทอผ้า ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่จะทำสีใหม่ ๆ ทำลวดลายใหม่ที่ทันสมัยและตรงต่อความต้องการของตลาด
- ควรมีการติดตามและประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง

4.3.2 ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับอุปสรรคสำคัญในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน

- งบประมาณมีจำกัดส่งผลถึงความต่อเนื่องของโครงการ
- ระยะเวลาในการอบรมน้อยเกินไป

- วัสดุอุปกรณ์ในการจัดอบรมไม่เพียงพอ ปราชญ์ชุมชนขาดความรู้ความเชี่ยวชาญในอาชีพที่มาให้ความรู้
- ชาวบ้านขาดความเสียสละในการเข้าร่วมอบรม
- ชาวบ้านในชุมชนที่มีรายได้รายวันจะไม่สะดวกในการเข้ารับการอบรม เนื่องจากเมื่อเข้ารับการอบรมจะส่งผลให้เสียรายได้ในวันนั้นไป
- จากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลแต่ละสมัย ชาวบ้านจึงเกรงว่าจะเป็นโครงการระยะสั้นไม่ได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ไม่สามารถนำมาประกอบเป็นอาชีพเสริมได้จริง
- เมื่อการรวมกลุ่มเกิดขึ้นแล้วชาวบ้านย่อมต้องการรายได้มาก ๆ แต่ด้วยลักษณะโครงการเป็นการสะสมรายได้จึงส่งผลให้รายได้ที่เกิดขึ้นไม่เพียงพอกับรายจ่ายของชาวบ้าน
- ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนมากจะเป็นผู้สูงอายุ ทำให้โอกาสที่จะพัฒนาอาชีพต่อเป็นไปได้น้อย
- ควรมีตลาดเพื่อรองรับสินค้าที่เกิดขึ้นจากโครงการ

4.3.3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชน

- ควรมีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอกับกลุ่มอาชีพที่เกิดขึ้นในชุมชน
- ขอให้มีหน่วยงานเข้ามาช่วยเหลือในด้านงบประมาณให้โครงการมีความต่อเนื่องต่อไป
- ควรให้งบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์แก่ผู้เข้าร่วมโครงการโดยตรงเพื่อที่จะได้วัสดุอุปกรณ์ที่ตรงตามความต้องการอย่างแท้จริง
- วิทยากร และปราชญ์บางท่านยังไม่มีความพร้อม และยังไม่เข้าใจแนวทางการดำเนินงาน ขอให้ทำความเข้าใจให้ตรงกันก่อนเริ่มดำเนินโครงการ
- ควรให้การสนับสนุนให้ครอบคลุมทุกครัวเรือน
- ศึกษา ดูให้จำ ทำให้จริงทุกสิ่งจะเกิดผล
- ควรสนับสนุนเงินทุน ให้ความรู้ เทคนิค และวิธีการแก่ผู้เข้าร่วมโครงการ เน้นให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้ลงมือปฏิบัติจริง
- อยากให้เจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลดำเนินการตามกระบวนการที่ถูกต้องในลักษณะที่มิใช่การจับผิดซึ่งกันและกัน
- ขอให้พัฒนากรอำเภอติดตามดูแลโครงการต่อไป
- ชาวบ้านจะต้องมีความเสียสละ และสามัคคีในการที่จะทำให้โครงการสำเร็จตามเป้าหมาย
- ขอให้มีการจัดอบรมฝึกอาชีพอย่างต่อเนื่อง และถ่ายทอดอาชีพสู่ชุมชน นำไปปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่อง เกิดงานและเกิดรายได้ในชุมชน

บทที่ ๔
ผลการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้แบ่งผลการวิเคราะห์เป็น ๓ ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป
ส่วนที่ ๒ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระบบควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน
ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาข้อมูลทั่วไปของประชากร จำนวน ๔๑ คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ จำนวน ๑๔ คน เจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนร่วมดำเนินการ จำนวน ๒๒ คน และเจ้าหน้าที่อื่นที่ไม่มีส่วนร่วม จำนวน ๕ คน พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๕.๘๕ ที่เหลือเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๕ ดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๑

ตารางที่ ๔.๑ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านเพศ

(N = ๔๑)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
- ชาย	๑๔	๓๔.๑๕
- หญิง	๒๗	๖๕.๘๕

ประชากรมีการแบ่งช่วงอายุของประชากรออกเป็น ๔ กลุ่ม พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอายุ ๕๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๐๒ รองลงมาได้แก่ กลุ่มผู้มีอายุระหว่าง ๓๑ – ๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๑ และ กลุ่มผู้มีอายุระหว่าง ๔๑ – ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๓ กลุ่มที่น้อยที่สุด ได้แก่ กลุ่มผู้มีอายุไม่เกิน ๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๔ ดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๒

ตารางที่ ๔.๒ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านอายุ

(N = ๔๑)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน ๓๐ ปี	๑	๒.๔๔
- ๓๑ – ๔๐ ปี	๑๓	๓๑.๗๑
- ๔๑ – ๕๐ ปี	๑๑	๒๖.๘๓
- ๕๑ ปีขึ้นไป	๑๙	๓๙.๐๒

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๕๔ รองลงมาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕๙ และระดับสูงกว่าปริญญาเอก คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๘ ตามลำดับ ดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๓

ตารางที่ ๔.๓ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านระดับการศึกษา

(N = ๔๑)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
- ต่ำกว่าปริญญาตรี	๐	๐.๐๐
- ปริญญาตรี	๑๕	๓๖.๕๙
- ปริญญาโท	๒๔	๕๘.๕๔
- ปริญญาเอก	๒	๔.๘๘

จากผลการวิเคราะห์ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอายุราชการ ๒๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๖ รองลงมามีอายุราชการระหว่าง ๖ – ๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๑ มีอายุราชการไม่เกิน ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๐ มีอายุราชการระหว่าง ๑๑ – ๑๕ ปี และระหว่าง ๑๖ – ๒๐ ปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๔

ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านอายุราชการ

(N = ๔๑)

อายุราชการ	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน ๕ ปี	๕	๑๒.๒๐
- ๖ - ๑๐ ปี	๘	๑๙.๕๑
- ๑๑ – ๑๕ ปี	๓	๗.๓๒
- ๑๖ – ๒๐ ปี	๓	๗.๓๒
- ๒๑ ปีขึ้นไป	๒๒	๕๓.๖๖

ประเภทของการปฏิบัติราชการ พบว่า ประชากรส่วนใหญ่ดำรงตำแหน่ง ประเภทวิชาการ คิดเป็นร้อยละ ๘๗.๘ ประเภททั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๖ และประเภททั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๔ ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๕

ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านประเภทของการปฏิบัติราชการ

(N = ๔๑)

ประเภทของการปฏิบัติราชการ	จำนวน	ร้อยละ
- ประเภททั่วไป	๔	๙.๗๖
- ประเภทวิชาการ	๓๖	๘๗.๘๐
- ประเภทอำนวยการ	๑	๒.๔๔

อายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันของประชากร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่มีอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันไม่เกิน ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๖ รองลงมามีอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันระหว่าง ๖ – ๑๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๓ มีอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันระหว่าง ๑๑ – ๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๖ มีอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ๒๑ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ

๗.๓๒ น้อยที่สุด คือ มีอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบันระหว่าง ๑๖ – ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๔๔ ดังแสดงใน ตารางที่ ๔.๖

ตารางที่ ๔.๖ แสดงร้อยละของประชากรด้านอายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน

(N = ๔๑)

อายุงานของตำแหน่งที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน ๕ ปี	๒๒	๕๓.๖๖
- ๖ – ๑๐ ปี	๑๑	๒๖.๘๓
- ๑๑ – ๑๕ ปี	๔	๙.๗๖
- ๑๖ – ๒๐ ปี	๑	๒.๔๔
- ๒๑ ปีขึ้นไป	๓	๗.๓๒

ประสบการณ์ในการดำเนินงานควบคุมภายในของประชากร พบว่า ระยะเวลาที่ประชากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ คือ ๒ – ๓ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๑ รองลงมา มีประสบการณ์ไม่เกิน ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๙ ไม่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๕ มีประสบการณ์ ๔ – ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๓ น้อยที่สุด คือ มีประสบการณ์ ๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๗.๓๒ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๗

ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านประสบการณ์ในการดำเนินงานควบคุมภายใน

(N = ๔๑)

ประสบการณ์ในการดำเนินงานควบคุมภายใน	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน ๑ ปี	๑๐	๒๔.๓๙
- ๒ - ๓ ปี	๑๓	๓๑.๗๑
- ๔ - ๕ ปี	๖	๑๔.๖๓
- ๖ ปีขึ้นไป	๓	๗.๓๒
- ไม่มีประสบการณ์	๙	๒๑.๙๕

ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการควบคุมภายในของประชากร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๖ รองลงมาคือ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๘๓ และไม่มีส่วนร่วม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๑ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๘

ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านความรับผิดชอบต่อการดำเนินการควบคุมภายใน

(N = ๔๑)

ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการควบคุมภายใน	จำนวน	ร้อยละ
- เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑๑	๒๖.๘๓
- เป็นผู้ร่วมดำเนินการ	๒๒	๕๓.๖๖
- ไม่มีส่วนร่วม	๘	๑๙.๕๑

ด้านประสบการณ์ในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง พบว่า ระยะเวลาที่ประชากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ คือ ๒ – ๓ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๕ รองลงมา มีประสบการณ์ไม่เกิน ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ

๒๙.๒๗ มีประสบการณ์ ๔ – ๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๖๓ ไม่มีประสบการณ์ คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๐ และน้อยที่สุด คือ มีประสบการณ์ ๖ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๙.๗๖ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๙

ตารางที่ ๔.๙ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านประสบการณ์ในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง

(N = ๔๑)

ประสบการณ์ในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง	จำนวน	ร้อยละ
- ไม่เกิน ๑ ปี	๑๒	๒๙.๒๗
- ๒ - ๓ ปี	๑๔	๓๔.๑๕
- ๔ - ๕ ปี	๖	๑๔.๖๓
- ๖ ปีขึ้นไป	๔	๙.๗๖
- ไม่มีประสบการณ์	๕	๑๒.๒๐

ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการบริหารความเสี่ยงของประชากร พบว่า ประชากรส่วนใหญ่เป็นผู้ร่วมดำเนินการ คิดเป็นร้อยละ ๕๓.๖๖ รองลงมาคือ เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๑๕ และไม่มีส่วนร่วม น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๐ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าร้อยละของประชากรด้านความรับผิดชอบต่อการดำเนินการบริหารความเสี่ยง

(N = ๔๑)

ความรับผิดชอบต่อการดำเนินการควบคุมภายใน	จำนวน	ร้อยละ
- เป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๑๔	๓๔.๑๕
- เป็นผู้ร่วมดำเนินการ	๒๒	๕๓.๖๖
- ไม่มีส่วนร่วม	๕	๑๒.๒๐

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระบบควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน

ผู้ศึกษาได้กำหนดการศึกษาใน ๓ ด้าน ประกอบด้วย

๒.๑ ด้านการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย

๒.๒ ด้านการกำหนดโครงสร้างกระบวนการระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง

๒.๓ ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงและพัฒนาบุคลากร

และกำหนดช่วงของระดับความคิดเห็น ออกเป็น ๕ ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ระหว่าง ๑.๐๑ – ๑.๘๐ หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ระหว่าง ๑.๘๑ – ๒.๖๐ หมายถึง ระดับน้อย

ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ระหว่าง ๒.๖๑ – ๓.๔๐ หมายถึง ระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ระหว่าง ๓.๔๑ – ๔.๒๐ หมายถึง ระดับมาก

ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) ระหว่าง ๔.๒๑ – ๕.๐๐ หมายถึง ระดับมากที่สุด

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย การดำเนินการตามระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๐ โดยเห็นว่า ผู้บริหารควรนำผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง สูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๕๙ รองลงมาคือ ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายหรือมาตรการในการดำเนินการวางระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวางระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๔.๔๙ ประเด็นการบูรณาการการดำเนินการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงจะลดความซ้ำซ้อนในการ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๖ ผู้บริหารให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๔.๒๗ และกรมการพัฒนาชุมชนมีแผนปฏิบัติการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) น้อยที่สุด คือเท่ากับ ๔.๑๒ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๑

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงระดับความคิดเห็นด้านการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน		
๑. ผู้บริหารควรกำหนดนโยบาย หรือมาตรการในการดำเนินการวางระบบการควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงอย่างชัดเจน เป็นรูปธรรม	๒๔ (๕๘.๕๔)	๑๓ (๓๑.๗๑)	๔ (๙.๗๖)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๔๙	มากที่สุด
๒. ผู้บริหารควรนำผลการวิเคราะห์ความเสี่ยงมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและกิจกรรมการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง	๒๘ (๖๘.๒๙)	๙ (๒๑.๙๕)	๔ (๙.๗๖)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๕๙	มากที่สุด
๓. ผู้บริหารให้การสนับสนุนการขับเคลื่อนการดำเนินงานการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง	๒๐ (๔๘.๗๘)	๑๓ (๓๑.๗๑)	๗ (๑๗.๐๗)	๑ (๒.๔๔)	๐ (๐.๐๐)	๔.๒๗	มากที่สุด
๔. กรมการพัฒนาชุมชนมีแผนปฏิบัติการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบและสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน	๑๕ (๓๖.๕๙)	๑๖ (๓๙.๐๒)	๑๐ (๒๔.๓๙)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๑๒	มาก
๕. ผู้บริหารควรสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการวางระบบการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง	๒๓ (๕๖.๑๐)	๑๕ (๓๖.๕๙)	๓ (๗.๓๒)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๔๙	มากที่สุด

ตารางที่ ๔.๑๑ (ต่อ)

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน	($\bar{x}$)	
๖. การบูรณาการ การดำเนินการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง จะลดความซ้ำซ้อนในการดำเนินงาน	๒๗ (๖๕.๘๕)	๘ (๑๙.๕๑)	๕ (๑๒.๒๐)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๔๔)	๔.๔๖	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม						**๔.๔๐**	**มากที่สุด**

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นด้านการกำหนดโครงสร้างกระบวนการระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง การดำเนินการตามระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๔ โดยเห็นว่า ควรกำหนดประเด็นต่าง ๆ ประกอบด้วย ระเบียบและแนวทางการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยง สูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๑๐ รองลงมา คือ กลไกการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการการควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๐๕ ระเบียบและแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายใน และกลไกการขับเคลื่อนการควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๔.๐๒ กลไกการประเมินระบบการควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๘ โครงสร้างของคณะทำงานการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรม มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๐ กลไกการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการบริหารความเสี่ยง และกลไกการประเมินการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๓.๘๐ และกลไกการขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) น้อยที่สุด คือเท่ากับ ๓.๗๘ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงระดับความคิดเห็นด้านการกำหนดโครงสร้างกระบวนการระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน	($\bar{x}$)	
๑. โครงสร้างของคณะทำงานการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรม	๑๐ (๒๔.๓๙)	๒๑ (๕๑.๒๒)	๘ (๑๙.๕๑)	๐ (๐.๐๐)	๒ (๔.๘๘)	๓.๙๐	มาก
๒. ระเบียบและแนวทางการดำเนินงานการควบคุมภายใน	๑๒ (๒๙.๒๗)	๒๑ (๕๑.๒๒)	๖ (๑๔.๖๓)	๑ (๒.๔๔)	๑ (๒.๔๔)	๔.๐๒	มาก
๓. กลไกการขับเคลื่อนการควบคุมภายใน	๑๑ (๒๖.๘๓)	๒๐ (๔๘.๗๘)	๑๐ (๒๔.๓๙)	๐ (๐.๐๐)	๐ (๐.๐๐)	๔.๐๒	มาก

ตารางที่ ๔.๑๒ (ต่อ)

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน		
๔. กลไกการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการการควบคุมภายใน	๑๒ (๒๙.๒๗)	๒๐ (๔๘.๗๘)	๘ (๑๙.๕๑)	๑ (๒.๔๔)	๐ (๐.๐๐)	๔.๐๕	มาก
๕. กลไกการประเมินระบบการควบคุมภายใน	๑๓ (๓๑.๗๑)	๑๗ (๔๑.๔๖)	๘ (๑๙.๕๑)	๓ (๗.๓๒)	๐ (๐.๐๐)	๓.๙๘	มาก
๖. ระเบียบและแนวทางการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยง	๑๔ (๓๔.๑๕)	๑๙ (๔๖.๓๔)	๗ (๑๗.๐๗)	๐ (๐.๐๐)	๑ (๒.๔๔)	๔.๑๐	มาก
๗. กลไกการขับเคลื่อนการบริหารความเสี่ยง	๗ (๑๗.๐๗)	๒๓ (๕๖.๑๐)	๗ (๑๗.๐๗)	๓ (๗.๓๒)	๑ (๒.๔๔)	๓.๗๘	มาก
๘. กลไกการกำกับดูแลและติดตามการดำเนินการบริหารความเสี่ยง	๙ (๒๑.๙๕)	๒๐ (๔๘.๗๘)	๘ (๑๙.๕๑)	๓ (๗.๓๒)	๑ (๒.๔๔)	๓.๘๐	มาก
๙. กลไกการประเมินการบริหารความเสี่ยง	๘ (๑๙.๕๑)	๒๒ (๕๓.๖๖)	๗ (๑๗.๐๗)	๓ (๗.๓๒)	๑ (๒.๔๔)	๓.๘๐	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม						**๓.๙๔**	**มาก**

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง และการพัฒนาบุคลากร การดำเนินการตามระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๔๖ โดยเห็นว่า มีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารความเสี่ยงแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ สูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๗๓ รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๖๘ มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ และเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๓.๕๖ มีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับรับทราบและเข้าใจบทบาทของตนเองในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๔๔ เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๓๙ เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการควบคุมภายใน มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๓๗ มีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับรับทราบและเข้าใจบทบาทของตนเองในการดำเนินการควบคุมภายใน และมีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารความเสี่ยงแก่เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กร ค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากันคือ ๓.๓๒ และมีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในแก่เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กร มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) น้อยที่สุด คือเท่ากับ ๓.๒๗ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๓

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงระดับความคิดเห็นด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง และการพัฒนาบุคลากร

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน		
๑. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการควบคุมภายในแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๓ (๗.๓๒)	๒๑ (๕๑.๒๒)	๑๔ (๓๔.๑๕)	๒ (๔.๘๘)	๑ (๒.๔๔)	๓.๕๖	มาก
๒. มีการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในแก่เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กร	๔ (๙.๗๖)	๑๒ (๒๙.๒๗)	๑๗ (๔๑.๔๖)	๗ (๑๗.๐๗)	๑ (๒.๔๔)	๓.๒๗	ปานกลาง
๓. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๕ (๑๒.๒๐)	๑๘ (๔๓.๙๐)	๑๔ (๓๔.๑๕)	๓ (๗.๓๒)	๑ (๒.๔๔)	๓.๕๖	มาก
๔. มีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับรับทราบและเข้าใจบทบาทของตนเองในการดำเนินการควบคุมภายใน	๕ (๑๒.๒๐)	๑๓ (๓๑.๗๑)	๑๔ (๓๔.๑๕)	๘ (๑๙.๕๑)	๑ (๒.๔๔)	๓.๓๒	ปานกลาง
๕. เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการควบคุมภายใน	๒ (๔.๘๘)	๒๒ (๕๓.๖๖)	๖ (๑๔.๖๓)	๑๑ (๒๖.๘๓)	๐ (๐.๐๐)	๓.๓๗	ปานกลาง
๖. มีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารความเสี่ยงแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๖ (๑๔.๖๓)	๑๙ (๔๖.๓๔)	๑๕ (๓๖.๕๙)	๑ (๒.๔๔)	๐ (๐.๐๐)	๓.๗๓	มาก
๗. มีการสร้างความรู้ความเข้าใจด้านการบริหารความเสี่ยงแก่เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กร	๒ (๔.๘๘)	๑๖ (๓๙.๐๒)	๑๗ (๔๑.๔๖)	๕ (๑๒.๒๐)	๑ (๒.๔๔)	๓.๓๒	ปานกลาง
๘. เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	๖ (๑๔.๖๓)	๑๘ (๔๓.๙๐)	๑๕ (๓๖.๕๙)	๒ (๔.๘๘)	๐ (๐.๐๐)	๓.๖๘	มาก
๙. มีการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับรับทราบและเข้าใจบทบาทของตนเองในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง	๓ (๗.๓๒)	๑๘ (๔๓.๙๐)	๑๔ (๓๔.๑๕)	๖ (๑๔.๖๓)	๐ (๐.๐๐)	๓.๔๔	มาก

ตารางที่ ๔.๑๓ (ต่อ)

(N = ๔๑)

ประเด็น	ระดับความคิดเห็น					ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการประเมิน
	มากที่สุด ๕ คะแนน	มาก ๔ คะแนน	ปานกลาง ๓ คะแนน	น้อย ๒ คะแนน	น้อยที่สุด ๑ คะแนน		
๑๐. เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กรตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารความเสี่ยง	๕ (๑๒.๒๐)	๑๕ (๓๖.๕๙)	๑๓ (๓๑.๗๑)	๗ (๑๗.๐๗)	๑ (๒.๔๔)	๓.๓๙	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม						**๓.๔๖**	**มาก**

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน พบว่า ระดับความคิดเห็นภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๔ โดยด้านการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย สูงที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๔.๔๐ รองลงมาคือ ด้านการกำหนดโครงสร้างกระบวนการระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๙๔ และด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงและพัฒนาบุคลากร น้อยที่สุด คือ มีค่าเฉลี่ยมัชฌิมเลขคณิต ($\bar{x}$) เท่ากับ ๓.๔๖ ดังแสดงในตารางที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๑๔ สรุประดับความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน

(N = ๔๑)

ประเด็น	ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$)	ผลการประเมิน
๑. ด้านการกำหนดนโยบายและเป้าหมาย	๔.๔๐	มากที่สุด
๒. ด้านการกำหนดโครงสร้างกระบวนการระบบควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยง	๓.๙๔	มาก
๓. ด้านการสร้างความรู้ ความเข้าใจ ด้านการควบคุมภายในและการบริหารความเสี่ยงและพัฒนาบุคลากร	๓.๔๖	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	**๓.๙๔**	**มาก**

ส่วนที่ ๓ ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบควบคุมภายใน และการบริหารความเสี่ยงของกรมการพัฒนาชุมชน ผู้ศึกษาได้กำหนดการนำเสนอเป็น ๒ ส่วน ดังนี้

๓.๑ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินการควบคุมภายใน

๓.๒ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินการควบคุมภายใน

(N = ๑๕)

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ	จำนวน	ค่าร้อยละ
๑. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้ ความเข้าใจ	๖	๔๐.๐๐
๒. ขาดความความชัดเจนและแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม	๒	๑๓.๓๓
๓. เจ้าหน้าที่ขาดจิตสำนึก และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของระบบ	๒	๑๓.๓๓
๔. ขาดการประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ	๒	๑๓.๓๓
๕. การปรับเปลี่ยน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	๒	๑๓.๓๓
๖. ไม่ทราบกระบวนการบริหารการควบคุมภายในที่มองเห็นภาพการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน	๑	๖.๖๗
๗. การจัดทำแผนควบคุมภายในเป็นการจัดทำเพื่อให้มีหลักฐานปรากฏในการรายงานให้ผ่านตัวชี้วัด หรือเพื่อทำให้ผ่านการประเมินเพียงเท่านั้น ซึ่งไม่อาจทำให้การควบคุมภายในเกิดประโยชน์ในการทำงาน	๑	๖.๖๗
๘. ขาดระบบการทำงานที่เป็นขั้นตอน เนื่องจากมีงานด่วน ทำให้การดำเนินงานไม่เป็นระบบ เมื่องานมีปัญหา จึงไม่สามารถสอบทานได้ว่าเกิดปัญหาที่จุดใด จึงทำให้แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด	๑	๖.๖๗
ข้อเสนอแนะ		
๑. ควรมีการสื่อสารสร้างความเข้าใจแก่บุคลากรทุกระดับ	๒	๑๓.๓๓
๒. ควรจัดทำแผนภาพขั้นตอนการควบคุมภายในตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้าย	๑	๖.๖๗
๓. ควรปรับปรุงระเบียบและแนวทางปฏิบัติให้เป็นไปตามที่สามารถปฏิบัติได้จริง	๑	๖.๖๗
๔. ควรแยกคำสั่งของตรวจสอบภายในออกจากบริหารความเสี่ยง เพราะการทำควบคุมภายในบางครั้งก็ไม่เกี่ยวกับความเสี่ยง เช่น ให้หัวหน้าฝ่ายอำนวยการเป็นคณะทำงานโดยตำแหน่ง แต่ในทางปฏิบัติอำนวยการไม่ได้ทำเกี่ยวกับเรื่องความเสี่ยงก็จะมองไม่เห็นความสำคัญ ควรแยกให้ชัดเจน	๑	๖.๖๗
๕. ควรมีการประชุมทบทวนและสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ตัวแทนหรือคณะทำงานของหน่วยงาน	๑	๖.๖๗
๖. ระบบการควบคุมภายใน ต้องเป็นการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ หากมีการร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง แล้วการตรวจสอบจะไม่ถูกแทรกแซง	๑	๖.๖๗
๗. รูปแบบการรายงานซับซ้อนเข้าใจยาก ควรปรับให้ง่ายต่อการทำงานโดยเฉพาะแบบฟอร์มการรายงานที่ต้องใช้เวลาในการทำความเข้าใจ	๑	๖.๖๗
๘. ควรขับเคลื่อนการดำเนินงานควบคุมภายในอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	๑	๖.๖๗

ตารางที่ ๔.๑๕ ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะในการดำเนินการบริหารความเสี่ยง

(N = ๑๕)

ปัญหา อุปสรรค ข้อจำกัด และข้อเสนอแนะ	จำนวน	ค่าร้อยละ
ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัด		
๑. เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบขาดความรู้ ความเข้าใจ	๔	๒๖.๖๗
๒. ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญต่อแผนบริหารความเสี่ยง	๑	๖.๖๗
๓. ยังไม่มีการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กร	๑	๖.๖๗
๔. เจ้าหน้าที่ยังขาดจิตสำนึก	๑	๖.๖๗
๕. ยังไม่มีการทำอย่างจริงจัง	๑	๖.๖๗
๖. เจ้าหน้าที่อื่นในองค์กรยังขาดความสนใจ ไม่ตระหนักถึงประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง	๑	๖.๖๗
๗. มีการปรับเปลี่ยน เจ้าหน้าที่รับผิดชอบบ่อยครั้ง ทำให้การดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง	๑	๖.๖๗
๘. เจ้าหน้าที่ในองค์กรบางส่วนยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน ไม่ชัดเจน เกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยง โดยเข้าใจว่าจะจัดทำเฉพาะโครงการที่มีงบประมาณสูงเท่านั้น	๑	๖.๖๗
๙. ใช้เครื่องมือบริหารความเสี่ยงไม่จริงจัง โดยเฉพาะบุคลากรส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่า การบริหารความเสี่ยงเป็นเรื่องเฉพาะการเงินเท่านั้น	๑	๖.๖๗
ข้อเสนอแนะ		
๑. ควรมีการสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง	๒	๑๓.๓๓
๒. ควรจัดทำงบประมาณสนับสนุนแผนบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นรูปธรรม	๑	๖.๖๗
๓. ควรวางระบบการบริหารความเสี่ยงระดับองค์กรให้ชัดเจนเป็นแนวทางปฏิบัติได้	๑	๖.๖๗
๔. ควรประชาสัมพันธ์สื่อสารสร้างความเข้าใจ	๑	๖.๖๗
๕. ควรแยกคำสั่งของตรวจสอบภายในออกจากบริหารความเสี่ยง เพราะการทำควบคุมภายในบางครั้งก็ไม่เกี่ยวกับความเสี่ยง เช่น ให้หัวหน้าฝ่ายอำนวยการเป็นคณะทำงานโดยตำแหน่ง แต่ในทางปฏิบัติอำนวยการไม่ได้ทำเกี่ยวกับเรื่องความเสี่ยงก็จะมองไม่เห็นความสำคัญ ควรแยกให้ชัดเจน	๑	๖.๖๗
๖. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและกำหนดนโยบายที่จะสนับสนุนให้เกิดการขับเคลื่อนขึ้นในองค์กร	๑	๖.๖๗
๗. ควรมีการสร้างความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบอย่างต่อเนื่อง	๑	๖.๖๗
๘. ควรสร้างวัฒนธรรมการป้องกันปัญหา หรือพฤติกรรมการป้องกันปัญหาในองค์การให้เกิดขึ้นอย่างจริงจัง ควรสกัดกั้นการทำงานแบบแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นวัน ๆ เพราะการทำงานในลักษณะดังกล่าวจะสร้างให้เกิดความเสี่ยงเกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในการทำงาน	๑	๖.๖๗
๙. ควรขับเคลื่อนการดำเนินงานการบริหารความเสี่ยงอย่างจริงจังและต่อเนื่อง	๑	๖.๖๗

บรรณานุกรม

กรมการพัฒนาชุมชน. (2559). **แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน**.กรุงเทพฯ: กระทรวงมหาดไทย.

โกวิทย์ พวงงาม. (2545). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน**. ม.ป.ท..

จรูญรัตน์ หิรัญชุพหะ. (2542). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในโครงการวนศาสตร์ชุมชนที่สูงในลุ่มน้ำห้วยองเผาะ จังหวัดกาญจนบุรี**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.

จีรพรรณ กาญจนะจิตรา. (2538). **การพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพฯ : ฝ่ายตำราและอุปกรณ์การศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

จุมพล หนิมพานิช. (2547). **การวิเคราะห์นโยบาย: ขอบข่าย แนวคิด ทฤษฎีและกรณีตัวอย่าง**. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2526). **การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท**. เศรษฐศาสตร์ปริทัศน์ 6 (มกราคม - มิถุนายน): 1-21.

ฉลาดชาย รมิตานนท์. (2527). **สภาพทางเศรษฐกิจการเมือง สังคมและวัฒนธรรมของสังคมหมู่บ้านชนบทกับการมีส่วนร่วมของประชาชน:วิเคราะห์กรณีหมู่บานภาคเหนือการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ชมภารี ชมภูรัตน์. (2549). **ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของกลุ่มอาชีพในจังหวัดเชียงใหม่.** วารสารคุณภาพชีวิตกับกฏหมาย ปีที่ 2 ฉบับที่ 2.

ชิรวัฒน์ นิจเนตร. (2528). **การศึกษากับการพัฒนาชุมชน**. กรุงเทพมหานคร: หน่วยศึกษานิเทศน์ กรมการฝึกหัดครู.

ณิชา เกษจำรัส. (2549). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลท่าแลง จังหวัดเพชรบุรี**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

ถวัลย์ วรเทพพุฒิพงษ์. (2531). **การแปลงนโยบายให้เป็นแผนและโครงการ**. เอกสารทางวิชาการประกอบการบรรยายแก่นักศึกษาวิทยาลัยการทัพบก.

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.** กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณการพิมพ์.

ทวีวงศ์ ศรีบุรี. (2541). **การมีส่วนร่วมของประชาชนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มายด์พับลิชชิ่ง.

นิภา ทองก้อน. (2548). **ปัจจัยที่ส่งผลสำเร็จตามเป้าหมายของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ของผู้ผลิตสินค้า OTOP ในเขตพื้นที่จังหวัดราชบุรี**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

นิภาภรณ์ จงวุฒิเวศย์. (2552). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนในเขตอำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด**. ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

บัณฑร อ่อนดำ. (2541). **รูปแบบการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันยาเสพติดให้โทษ.

ปนัดดา สุขเกษม. (2548). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา**.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

บนนรา ชวนอาจ. (2553). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการแสดงความรับผิดชอบของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมต่อสังคม (CSR-DIW)**. วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต การจัดการสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2538). กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.

รวิกานต์ แสนไชย. (2544). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแบบยั่งยืน : กรณีศึกษาธนาคารขยะชุมชนวัดกลาง เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). **พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ -ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

พัฒน์ บุณยรัตพันธ์. (2517). **การสร้างพลังชุมชนโดยกระบวนการพัฒนาชนบท**. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

มูลนิธิสัมมาชีพ (มปป.). **คำนิยาม “สัมมาชีพ**.ค้นวันที่ 16 มีนาคม2560 จาก https://ccnn02.wordpress.com/about/%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%A1%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%A1%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%8A%E0%B8%B5%E0%B8%9E/

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). **การพัฒนาชุมชนจากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ.** กรุงเทพฯ. ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก.

วรเดช จันทรศร และลิขิต ธีรเวคิน. (2530). **การนำนโยบายไปปฏิบัติในระบบราชการไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, คณะรัฐประศาสนศาสตร์, โครงการเอกสารและตำรา.

ศรีสมภพ กองสุข. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาหมอกควันจากการเผาในที่โล่งจังหวัดลำปาง.** วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศลิษา พึ่งแสงแก้ว. (2537). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ป่าไม้: ศึกษาเฉพาะกรณีป่าชุมชนบ้านห้วยแก้ว อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญยามหาบัณฑิต สถาบันพัฒนบริหารศาสตร์.

สถาบันการพัฒนาชุมชน. (2559). **แนวทางการสร้างสัมมาชีพชุมชน**. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.

สินชัย เรืองไพบูลย์, สหชัย ชัยชูลี และ จารุวัฒน์ นุตเดชานันท์. (2556). **ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของเกษตรกรวัยหนุ่มสาวในการทำฟาร์มเลี้ยงโคนม**. สำนักส่งเสริมและพัฒนาการปศุสัตว์ กรมปศุสัตว์ กรุงเทพฯ

สุพจน์ แสงเงิน. (2546). **กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนในการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชน: ศึกษากรณีชุมชนแผนดินทองคอยรุตตั๊กวา**. คณะมนุศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.

สุพัตรา รักการศิลป์, ปิยาภรณ์ศิริภานุมาศ, และ สาธิต ผลเจริญ. (2547). **บทบาทของผู้นำที่มีต่อกระบวนการจัดการความรู้วิสาหกิจชุมชน ที่ประสบความสำเร็จภายใต้โครงการ สินค้าประเภทหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว**. ว.มรม. (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์) ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 : กันยายน - ธันวาคม 2557.

สุเมธ ทรายแก้ว. (2536). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ: ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิตสาขาการจัดการบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แสงดาว น้ำฟ้า. (2551). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง เทศบาลตำบลแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อคิน รพีพัฒน์. (2527). **การมีส่วนร่วมของชุมชนในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทยในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.**กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

อคิน รพีพัฒน์. (2547). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา**.กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.

Bacarrini, D. (2543). **“Success Criteria in Project Management”**. PM Network, Vol. 22, No. 7.

Van Meter, D. S. & Van Horn, C. E. (1975). **The Policy Implementation Process : A Conceptual Framework**. Administration and Society, 9 (46), p. 4.

ภาคผนวก ข

แบบสอบถาม

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาเรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน ศึกษากรณี อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม" ประกอบด้วย 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวในการดำเนินงานสัมมาชีพชุมชน

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่เห็นว่าตรงกับความคิดของท่านตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ

( ) หญิง

( ) ชาย

2. อายุ

( ) 16 – 20 ปี ( ) 21 – 25 ปี

( ) 26 – 30 ปี ( ) 30 – 35 ปี

( ) 36 – 40 ปี ( ) มากกว่า 40 ปี

3.สถานภาพ

( ) สมรส

( ) โสด

( ) ม่าย

4. การศึกษาชั้นสูงสุด

( ) ประถมศึกษา ( ) มัธยมศึกษาตอนต้น

( ) มัธยมศึกษาตอนปลาย ( ) ปวช.

( ) อนุปริญญา, ปวท., ปวส. ( ) ปริญญาตรีขึ้นไป

5. ท่านประกอบอาชีพหลัก คือ

( ) รับจ้างทั่วไป ( ) ค้าขาย

( ) เกษตรกร ( ) ว่างงาน

( ) ประกอบอาชีพส่วนตัว ( ) อื่น ๆ (ระบุ) ....

6. ท่านมีรายได้ต่อเดือนโดยประมาณเดือนละเท่าใด

( ) ไม่เกิน 1,000 บาท/เดือน ( ) 1,001– 3,000 บาท/เดือน

( ) 3,001 – 5,000 บาท/เดือน ( ) 5,001 – 7,000 บาท/เดือน

( ) 7,001 บาทขึ้นไป/เดือน

7.ท่านมีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายหรือไม่

( ) รายได้พอดีกับรายจ่าย

( ) รายได้เหลือเก็บสะสม

( ) รายได้ไม่พอกับรายจ่าย

8. ท่านมีสถานะใดในโครงการสัมมาชีพชุมชน

( ) ปราชญ์ชุมชน

( ) วิทยากรสัมมาชีพชุมชน

( ) ทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน

( ) ผู้นำสัมมาชีพชุมชนระดับตำบล

( ) ประชาชนผู้เข้าร่วมโครงการ

9. ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชนจากแหล่งใด

( ) การประชุมหมู่บ้าน

( ) เจ้าหน้าที่รัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

( ) หอกระจายข่าว

( ) แผ่นปิดประกาศ

( ) อื่น ๆ (ระบุ) ....

10. เพราะเหตุใดท่านจึงเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) ต้องการมีอาชีพหลัก และอาชีพเสริม

( ) ได้รับคำแนะนำชักชวนจากญาติหรือเพื่อนบ้านที่ทำงานในโครงการ

( ) อยากมีอาชีพประจำที่มั่นคง

( ) ว่างงาน/ยังไม่มีอาชีพหลัก

( ) ได้รับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่โครงการ

( ) ได้รับการส่งเสริมจากท้องถิ่น

( ) อื่น ๆ (ระบุ) ....

11. ท่านเข้าร่วมโครงการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

( ) โครงการพัฒนาผู้นำสัมมาชีพ

( ) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด

( ) โครงการเตรียมความพร้อมทีมวิทยากรสัมมาชีพชุมชนระดับหมู่บ้าน

( ) โครงการส่งเสริมการสร้างสัมมาชีพชุมชนในระดับหมู่บ้าน

( ) โครงการสนับสนุนการจัดตั้งและพัฒนากลุ่มอาชีพ

( ) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับประเทศ

( ) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับจังหวัด

( ) โครงการประชุมเชิงปฏิบัติการทีมสนับสนุนการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชนระดับอำเภอ

ตอนที่ 2 ปัจจัยด้านการขับเคลื่อนสัมมาชีพชุมชน

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) ที่เห็นว่าตรงกับความคิดของท่านตามความเป็นจริงดังนี้

น้อยที่สุด	**เท่ากับ**	**1 คะแนน**
น้อย	**เท่ากับ**	**2 คะแนน**
ปานกลาง	**เท่ากับ**	**3 คะแนน**
มาก	**เท่ากับ**	**4 คะแนน**
มากที่สุด	**เท่ากับ**	**5 คะแนน**

1. ด้านลักษณะโครงการ

หัวข้อ	1	2	3	4	5
1.1 โครงการสัมมาชีพชุมชนสอดคล้องกับความต้องการและเป็นที่ยอมรับของประชาชนในพื้นที่					
1.2 โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถส่งเสริมรายได้ และแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี					
1.3 โครงการสัมมาชีพชุมชนมีการประชาสัมพันธ์อย่างเหมาะสม					
1.4 โครงการสัมมาชีพชุมชนมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง					
1.5 ขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชนไปสู่การปฏิบัติ มีการดำเนินงานและมีความเห็นพ้องต้องกันในรายละเอียดโครงการ					
1.6 โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม					

2. ด้านการสนับสนุนและความร่วมมือจากกลุ่มต่าง ๆ

หัวข้อ	1	2	3	4	5
2.1 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					
2.2 ผู้นำในพื้นที่ของท่านให้การสนับสนุนในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี					
2.3 ประชาชนในพื้นที่ให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี					
2.4 คนในครอบครัวของท่านให้การสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมสัมมาชีพชุมชนเป็นอย่างดี					

3. ด้านทรัพยากร

หัวข้อ	1	2	3	4	5
3.1 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความรู้และมีทักษะในการถ่ายทอดองค์ความรู้					
3.2 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความน่าเชื่อถือและสามารถเป็นแบบอย่างในการดำเนินกิจกรรมได้					
3.3 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการสัมมาชีพชุมชนมีความเพียงพอ					
3.4 งบประมาณมีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม					
3.5 อุปกรณ์มีความเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรม					
3.6 อุปกรณ์มีความเพียงพอในการดำเนินกิจกรรม					
3.7 ในพื้นที่ของท่านมีทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมต่อการขับเคลื่อนโครงการสัมมาชีพชุมชน					

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชน

หัวข้อ	1	2	3	4	5
4.1 โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ครัวเรือนมีรายได้ที่มั่นคง					
4.2 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพ					
4.3 โครงการสัมมาชีพชุมชนส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมทางด้านอาชีพแก่ประชาชนในพื้นที่เพื่อนำไปประกอบอาชีพได้อย่างเหมาะสม					

หัวข้อ	1	2	3	4	5
4.4 โครงการสัมมาชีพชุมชนช่วยทำให้ประชาชนในพื้นที่ได้พบปะและช่วยเหลือกันในด้านการประกอบอาชีพมากขึ้น					
4.5 โครงการสัมมาชีพชุมชนก่อให้เกิดการร่วมกลุ่มอาชีพ					
4.6 โครงการสัมมาชีพชุมชนทำให้ประชาชนในพื้นที่มีโอกาสได้รับการช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรต่าง ๆ มากขึ้น					
4.7 โครงการสัมมาชีพชุมชนสามารถลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการได้					

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะที่ทำให้การขับเคลื่อนงานโครงการสัมมาชีพชุมชน

1. ท่านคิดว่ากระบวนการขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชนควรมีการปรับปรุงในด้านใดบ้าง

....

....

....

....

....

2. ท่านคิดว่าอุปสรรคสำคัญในการเข้าร่วมโครงการสัมมาชีพชุมชนได้แก่อะไร และอย่างไร

....

....

....

....

....

3. ท่านมีข้อเสนอแนะใดบ้างเกี่ยวกับกระบวนการขับเคลื่อนงานสัมมาชีพชุมชน

....

....

....

....

....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

คณะผู้ศึกษา